

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
ADLİ PSİKOLOJİ PROGRAMI

KADINLARI SUÇA İTEN PSİKOLOJİK
NEDENLER: ADAM ÖLDÜRME SUÇU İŞLEMİŞ
KADINLAR ÖRNEKLEMİNDE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVİN GÜLDOĞAN

081111107

İstanbul, Mayıs 2010

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
ADLİ PSİKOLOJİ PROGRAMI

KADINLARI SUÇA İTEN PSİKOLOJİK
NEDENLER: ADAM ÖLDÜRME SUÇU İŞLEMİŞ
KADINLAR ÖRNEKLEMİNDE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVİN GÜLDOĞAN

081111107

Danışman Öğretim Üyesi

Prof. Dr. OĞUZ POLAT

İstanbul, Mayıs 2010

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

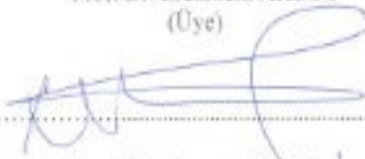
24.05.2010 tarihinde tezinin savunmasını yapan Evin GÜLDOĞAN'a ait "Kadınları Suça İten Psikolojik Nedenler: Adam Öldürme Suçu İşlemiş Kadınlar Örneklemine Bir İnceleme" başlıklı çalışma, Jürimiz Tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Adli Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak Kabul Edilmiştir.

Prof. Dr. Oğuz POLAT
(Başkan)
(Danışman)

Prof. Dr. Ercüment AKSOY
(Üye)

Prof. Dr. Nevzat ALKAN
(Üye)

Prof. Dr. Narsel TELMAN
(Üye)

Doç. Dr. İlyas GÖZ
(Üye)

ÖNSÖZ

Türkiye’de her geçen gün önemi daha iyi anlaşılan ve daha yaygın olarak ilgi çeken Adli Psikoloji disiplini çerçevesinde cinayet suçları en önemli çalışma konularından bir tanesini oluşturmaktadır. Bilindiği üzere gerek ülkemizde gerekse de dünyada cinayetlerin çoğunluğu erkekler tarafından işlenmektedir. Bu nedenle kadınlar tarafından cinayet işlenmesi olgusu literatürde özel bir ilgi uyandırmaktadır. Bu çalışmada, söz konusu ilgi ile yola çıkılarak cinayet işleyen kadınların psikolojik özellikleri ile işledikleri cinayet vakalarının nitelikleri ele alınmıştır.

Araştırmanın planlanmasından başlayarak tüm aşamalarında her zaman desteğini hissettiğim ve her problemde bana sabırla yol gösteren tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Oğuz POLAT’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez süresince her sıkıntıda kendisine ulaşma ihtimalinin bile beni rahatlattığı ve teknik olarak çok büyük desteğini gördüğüm Sayın Yard. Doç. Dr. Mithat DURAK’a çok teşekkür ederim.

Araştırmanın özellikle veri toplama aşamasında büyük desteğini gördüğüm arkadaşım Psk. Yeter KUTLU’ya çok teşekkür ederim.

Araştırmanın cezaevi verilerini toplama aşamasında bana her türlü kolaylığı sağlayan ve destek olan Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu çalışanlarına da ayrıca teşekkür ederim.

Ve son olarak hem maddi ve manevi desteği hem de hayatımda var olduğu için eşim Evren GÜLDOĞAN’a çok teşekkür ederim.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı cinayet suçu işleyen ve bu suçtan dolayı tutuklu bulunan kadınların psikolojik özelliklerini incelemektir. Çalışma kapsamında incelenen psikolojik özellikler kişilik özellikleri, stresle başetme yöntemleri ve duygulanımdır. Kadınlar tarafından işlenen cinayet vakalarının niteliklerinin belirlenmesi de çalışmanın bir amacıdır.

Bu amaçla araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, kişilik özelliklerini belirlemek üzere Büyük Beşli Envanteri, stresle baş etme yöntemlerine yönelik olarak Başetme Yolları Ölçeği ve duygulanım özellikleri için Pozitif ve Negatif Duygulanım Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma grubu Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan, cinayet suçu işlemiş ve bu suçtan dolayı tutuklu bulunan, kontrol grubu ise suça karışmamış ve sosyo-demografik özellikler bakımından araştırma grubu ile eşitlenmiş 80 kadından oluşmaktadır. Uygulanan ölçeklerin her alt faktöründen alınan ortalama puanların istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşma gösterip göstermediği analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre araştırma grubunda bulunan kadınların kişilik özellikleri bakımından daha az dışa dönük, daha fazla sorumluluk alan, daha nevrotik ve gelişime daha az açık olduğu yönündedir. Stresle başetme yöntemleri açısından değerlendirildiğinde araştırma grubunun kaçınma, kadercilik ve doğüstü güçlere inanma yollarını daha çok kullandığı tespit edilmiştir. Duygulanım özelliklerinde ise araştırma grubunun daha fazla negatif duygulanıma sahip oldukları saptanmıştır. Cinayet olgularının özelliklerine bakıldığında ise kadınların cinayet suçunu genellikle karşı cinsten ve aileden biri ya da tanıdık birine karşı işlediği; cinayet aracı olarak büyük oranda kesici-delici alet kullandığı bulunmuştur. Aile içi şiddete maruz kalmanın cinayet suçu işleme ile ilişkili olduğu da ulaşılan diğer bulgudur.

Elde edilen bulgular beklenen ve literatürle uyumlu bulgulardır. Bu bulgular doğrultusunda ceza infaz kurumlarında cinayet suçu işleyen ve bu suçu işlemekten dolayı tutuklu bulunan kadınlara verilecek eğitimlerin içeriğinin önemli olduğu, bu eğitimler ile özellikle daha olumlu ve etkili stresle başetme yöntemlerinin kazandırılması, kişilik özellikleri üzerinde çalışılması gerektiği söylenebilir. Ceza infaz kurumlarında bulunan kadınların olumsuz duygulanımlarının azaltılmasına yönelik olarak hem psikolojik hem de sosyal açıdan daha fazla destek uygulanmasının etkili olacağı düşünülmektedir. Ayrıca aile içi şiddete maruz kalan kadınlara daha fazla sosyal destek verilmesinin kişiye ve topluma olumlu katkısının olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Cinayet, kadın failler, psikolojik özellikler.

ABSTRACT

The aim of the present study is investigating the psychological traits of women who have committed the crime of murder and are prisoned due to this crime. The psychological traits studied in the present study are personal traits, ways of coping with stress and affect. Determination of the characteristics of the murder cases committed by women is another aim of the study.

With this purpose the Personal Information Form developed by the researcher, the Big Five Inventory for determining personal traits, Ways of Coping Questionnaire for ways of coping with stress and Positive and Negative Affect Scale for affect have been used. The research group consists of 80 women who have committed the crime of murder and have been prisoned due to this crime in Bakırköy Women's Closed Penal Institution. The control group consists of 80 women who have not been involved in a crime and whose socio-demographic characteristics have been matched with the research group. Average scores from each factor of the scales were analyzed to determine whether or not they differentiate in a statistically significant way.

According to the findings women in the research group are less extraverted, more conscious, less neurotic and less open in the realm of personal traits. Looking at their ways of coping with stress it is observed that the research group use avoidance, refuge in fate and refuge in supernatural forces more as a method. The research group has more negative affect. It is determined that most women commit the crime of murder against the opposite sex and people who are either relatives or other acquaintances. Stabs are used as the murder weapons most frequently. Another finding is that being subject to domestic violence is related to committing the crime of murder.

The findings are as expected and compatible with the literature. Based on the findings it may be stated that the training given to women who have committed the crime of murder in penal institutions is important. Such training should make them gain more positive and effective ways of coping with stress and concentrate on their personal traits. It is believed that increased application of both psychological and social assistance would be effective for decreasing the negative affect of women in penal institutions. Furthermore it is evaluated that giving more social support to battered women would make a positive contribution to both the individual and the society at large.

Keywords: Homicide, female offenders, psychological traits.

İÇİNDEKİLER

KABUL ve ONAY	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
BÖLÜMLER	
1. GİRİŞ	1
3.1. Suç Kavramı	2
3.2. Suçun Etiyolojisi	3
3.3. Cinayet Suçu	6
1.3.1. Hukuksal Boyut	9
1.3.2. Kriminolojik Açıdan Cinayet Türleri	11
1.3.3. Kuramsal Yaklaşımlar	14
3.4. Kadınlar ve Cinayet Suçu	15
1.4.1. Kadınlar Tarafından İşlenen Cinayetlere Genel Bir Bakış	17
1.4.2. Kadınlar Tarafından İşlenen Cinayetlere İlişkin Yurtdışında Yapılan Çalışmalar	19
1.4.3. Kadınlar Tarafından İşlenen Cinayetlere İlişkin Türkiye’de Yapılan Çalışmalar	25
3.5. Cinayete İlişkin Psikolojik Faktörler	29
1.5.1.1. Kişilik Özellikleri	29
1.5.1.2. Duygulanım	30
1.5.1.3. Stresle Başetme Yöntemleri	31
3.6. Amaç ve Hipotez	33
2. YÖNTEM	34
2.1. Araştırmanın Modeli	34
2.2. Araştırmanın Örnekleme	34
2.3. Veri Toplama Araçları	35
2.3.1. Kişisel Bilgi Formları	36
2.3.2. Büyük Beşli Envanteri	36
2.3.3. Pozitif ve Negatif Duygulanım Ölçeği	37
2.3.4. Başetme Yolları Ölçeği	38
2.4. İşlem	38
2.5. Analiz	39
3. BULGULAR	40
3.1. Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular	40
3.2. Sabıka ve Suç Öyküsünün Özelliklerine İlişkin Bulgular	54
3.3. Alkol ve Madde Kullanımına İlişkin Bulgular	60
3.4. Büyük Beşli Envanteri’ne İlişkin Bulgular	62
3.5. Pozitif ve Negatif Duygulanım Ölçeği’ne İlişkin Bulgular	63
3.6. Başetme Yolları Ölçeği’ne İlişkin Bulgular	64
4. TARTIŞMA	65
KAYNAKLAR	81
EKLER	87
ÖZGEÇMİŞ	101

KISALTMALAR LİSTESİ

WHO	World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
MMPI	Minnesota Multiphasic Personality Inventory (Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri)
BBE	Büyük Beşli Envanteri
WCQ	Ways of Coping Questionnaire (Başetme Yolları Ölçeği)
PANAS	Positive and Negative Affect Scale (Pozitif ve Negatif Duygulanım Ölçeği)
PA	Positive Affect (Pozitif Duygulanım)
NA	Negative Affect (Negatif Duygulanım)

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1.1.** Cinayet Suçundan Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlü Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı
- Tablo 1.2.** Bölge ve Alt Bölgeye Göre 2004 Yılı 100.000 Nüfus Başına Kasıtlı Cinayet Oranları
- Tablo 3.1** Yaş Değişkenine İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.2.** Medeni Duruma İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.3.** Eğitim Duruma İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.4.** Çalışma Durumu ve Mesleğe İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.5.** Gelir Durumuna İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.6.** Katılımcılarının Hayatlarının Büyük Bölümünü Geçirdiği Yerleşim Birimine İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.7.** Anne-Baba Özlük Durumuna İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.8.** Katılımcıların Birlikte Büyüdüğü Ebeveyne/Ebeveynlere İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.9.** Kardeş Sayısına İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.10.** Sigara Kullanımına İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.11.** Sigara Tüketim Miktarına İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.12.** Aile İçi Şiddetin Varlığına İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.13.** Evlilik Sayısına İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.14** İlk Evlilik Yaşına İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.15** İlk Eş ile Yaş Farkına İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.16.** İlk Evlilik Şekline İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.17.** Evlilik Öyküsü Olan Katılımcılar için Aile İçi Şiddet Değişkeni Açısından Gruplar Arası Dağılımı
- Tablo 3.18.** İntihar Düşüncesi/Denemesine İlişkin Gruplar Arası Dağılımı
- Tablo 3.19.** Kullanılan İntihar Yöntemlerine İlişkin Gruplar Arası Dağılım

- Tablo 3.20.** Araştırma Grubunun Hukuki Duruma İlişkin Dağılım
- Tablo 3.21.** Araştırma Grubunun Ceza İnfaz Kurumunda Bulunduğu Süreye İlişkin Dağılım
- Tablo 3.22.** Araştırma Grubunda Sabıkası Olan Aile Bireylerinin Katılımcı ile Yakınlığı ve Suç Türüne İlişkin Dağılım
- Tablo 3.23.** Kurbanın Yaşma İlişkin Dağılım
- Tablo 3.24.** Saldırgan ile Kurban Arasındaki Yakınlık Durumuna İlişkin Dağılım
- Tablo 3.25.** Suç Aleti Kullanımına İlişkin Dağılım
- Tablo 3.26.** Suç Ortağının/Ortaklarının Saldırgan ile Yakınlık Durumuna İlişkin Dağılım
- Tablo 3.27.** Anne ve Babanın Alkol Tüketimine İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.28.** Alkol Kullanımına İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.29.** Uyuşturucu / Uyarıcı Madde Kullanımına İlişkin Gruplar Arası Dağılım
- Tablo 3.30.** Gruplar Arasında BBE'nin Alt Faktörlerine İlişkin Yapılan İlişkisiz Örneklemler İçin T Testi Sonuçları
- Tablo 3.31.** Gruplar Arasında PANAS'ın Alt Faktörlerine İlişkin Yapılan İlişkisiz Örneklemler İçin T Testi Sonuçları
- Tablo 3.32.** Gruplar Arasında WCQ'nun Alt Faktörlerine İlişkin Yapılan İlişkisiz Örneklemler İçin T Testi Sonuçları

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Günümüzde şiddet eğilimi ve suç oranında artış olduğu toplumun birçok kesimi tarafından kabul edilmektedir. Özellikle gasp, yaralama, cinayet gibi kişilere karşı işlenen ve şiddet içeren suç eylemlerindeki artış kaygı uyandırmaktadır.

İnsanların neden suç işledikleri, kamu gücü tarafından cezalandırılma riskine rağmen neden suça yöneldikleri merak konusu olmuştur. Suçun, öncelikle hukukun inceleme konusu olduğunun düşünülmesine karşın suç işleme nedenleri kriminoloji, sosyoloji, psikoloji gibi disiplinlerin de ilgi alanına girmektedir.

Toplumda suç fiillerinin, bilhassa şiddet içeren suçların sadece erkekler tarafından işlendiği yönünde bir kanaat bulunmaktadır. Oysa bu tip suç eylemlerinin öznelere ağırlıklı erkekler olmakla birlikte kadınlar da şiddet içeren suç fiillerinde bulunmaktadırlar. Kadınlar tarafından işlenen şiddet içeren suçlar, erkekler tarafından işlenenlere oranla sayıca daha az olmakla birlikte dikkat çekmekte ve ilgi uyandırmaktadır.

Kadınları suça iten dinamikler erkekleri suça iten dinamiklerden farklıdır. Bu dinamiklerin tespit edilmesi suç fiilinin anlaşılması, suç önleme çalışmaları ve suçlunun topluma yeniden kazandırılması çalışmalarına ışık tutması bakımından

önemli ve gereklidir. Bu dinamiklere girmeden önce suç kavramını açıklamakta fayda vardır.

1.1. Suç Kavramı

İnsanlık tarihi kadar eski olan suç kavramının Türk Dil Kurumu'nun Büyük Türkçe Sözlüğü'ne göre iki anlamı vardır: “Törelere, ahlak kurallarına aykırı davranış” ve “yasalara aykırı davranış, cürüm”. Suç kavramı farklı disiplinler açısından farklı şekilde tanımlanabilmektedir. Nitekim İçli'nin (2007) belirttiğine göre çağdaş kriminolojide suça ilişkin dört tanımsal bakış açısı vardır. Buna göre suç hukuksal açıdan “yasaları ihlal eden davranış”, siyasal açıdan “yasaya güçlü gruplar tarafından yerleştirilen, daha sonra davranışın istenmeyen biçimlerini yasadışı olarak etiketleyen bir ölçütün sonucu”, sosyolojik açıdan “toplumsal sistemin korunması için baskılanması gerekli olan anti-sosyal davranış” ve son olarak psikolojik açıdan “sosyal bir davranış problemi olarak topluma uyum sağlamada yetersizliğin bir sonucu ve bu bağlamda bir davranış problemi” olarak tanımlanmaktadır.

Konuya sosyolojik açıdan yaklaşan Breckenridge'e göre suç “davranış problemlerini şekillendiren deneyim ve etkilerin ardılığında ve sosyo-kişisel organizasyon bozukluğundan kaynaklanan bir durum”dur (Aktaran: Aytaç ve diğerleri, 2007). Buna göre suç bireysel ve sosyal kontrol azlığı ile aile yapısı, çocukluğun geçtiği çevre, bireyin dâhil olduğu grup normları ve değer yargıları gibi farklı etkenlerden ileri gelir.

Polat'ın (2004) ifade ettiğine göre suçun hukuksal ve kriminolojik açıdan en kısa ve net tanımı “ceza kanunu tarafından yasaklanan davranış” şeklindedir. Son yıllarda araştırmacıların üzerinde birleştiği tanıma göre ise suç “ceza kanununun ihlali yönündeki, savunma veya mazeret olmaksızın yapılan ve devlet tarafından ağır veya hafif suç olarak cezalandırılan kasıtlı bir hareket”tir.

1.2. Suçun Etiyolojisi

Suç, bireysel ve sosyal unsurları olan çok boyutlu bir olgudur. Kriminoloji bilimi suçu sosyal bir olgu olarak ele alır. Konu ile ilgili ilk kuramlar genelde suçu tek bir nedene bağlarken zaman içinde çok boyutlu bir olgu olduğu kabul görmeye başlamıştır.

Suçun etiyojisine ilişkin ilk kuramlar suçu fiziksel özelliklere bağlayan biyolojik kuramlardır. Örneğin Lombroso suçu künt çene, kalın boyun, ince-uzun beden şekli gibi ölçülebilir fiziksel özelliklere; Sheldon ise kalın kemikli, atletik yapılı, kendini kolay kabul ettiren gibi fiziksel özellikler ve kişilik özelliklerinin ortak sonucuna dayandırmaktadır (Rafter, 2000).

Günümüzde biyolojik paradigma suçu daha modern bir yaklaşımla ele almaktadır. Bu yaklaşımlar nörotransmitterler, otonom sinir sistemi, merkezi sinir sistemi, hormonlar, genetik yatkınlık gibi faktörler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Beyin tarama/görüntüleme teknikleri, biyokimyasal testler gibi teknik gelişmeler bu çalışmaların önünü açmıştır ve bu alanda yapılan ampirik çalışmaların sayısı oldukça

fazladır. Modern biyolojik yaklaşımclar önceliği yukarıda sayılan biyolojik özelliklere vermekle birlikte sosyal ve psikolojik nedenler suçta olan etkisini yadsımamaktadır.

Suçta psikolojik nedenlere dayandıran kuramlar ya da psikolojik yaklaşımlar bireyi davranışta iten güdülere, bireysel ve sosyal dinamikler odaklanmaktadır. Birbirinden farklı olmakla birlikte suçta açıklayan psikolojik yaklaşımların temelinde uyum bozukluğu, ruhsal patoloji, ruhsal gelişim aşamalarındaki problemler bulunmaktadır.

Psikolojik kuramlar arasında en yaygın olarak bilineni Freud tarafından geliştirilen psikanalitik kuram olup bu kuramın suçta ilişkin açıklaması şu şekildedir: Çocuk en temel dürtülerden biri olan saldırganlık dürtüsü ile dünyaya gelir. Bu dürtünün kontrolü sosyalleşmenin gerçekleşmesi ve süperegonun oluşumu ile olur. Bu süreç ebeveynlerle olan ilişkiye bağlıdır. Psikanalitik yaklaşım bu süreçle oluşan id-ego-süperego kaynaklı bilinçaltı karmaşaların suç davranışını meydana getirdiğini varsayar (Kaner, 1992).

Suç kavramının nedenleri üzerine yapılan bir diğer psikolojik açıklama öğrenme kuramlarına aittir. Bu kuramlar Pavlov'un geliştirdiği klasik koşullanma, Skinner tarafından geliştirilen edimsel koşullanma, Bandura tarafından geliştirilen sosyal öğrenme ve bunlar üzerinden geliştirilmiş diğer öğrenme kuramlarını kapsamaktadır. Özetle bu kuramlara göre suç öğrenilmiş bir davranıştır. Olumsuz davranışların model alınması, pekiştirilmesi ve onaylanması gibi süreçlerin ardından suç davranışı meydana gelir (Archer, 1991).

Ahlaki gelişim kuramlarıyla açıklandığında suçu ortaya çıkan nedenler suç işleyen bireylerin ahlaki gelişim aşamalarına göre alt düzeyde olmaları ve ahlaki gelişimin tamamlanmamasıdır. Özellikle anti-sosyal davranış gösteren suçluların ahlaki gelişim düzeyinin suç işlememiş popülasyondan olduğu gibi suça karışan, ancak anti-sosyal davranış göstermeyen gruplara göre de çok daha düşük olduğu düşünülmektedir (Kaner, 1992). Ahlaki gelişim kuramlarının öncüleri Piaget ve Kohlberg'tir.

Bunların dışında suç olgusunu farklı açılardan değerlendiren yaklaşımlar da mevcuttur. Howard Becker tarafından ortaya atılan sosyolojik bir yaklaşım olan etiketleme kuramı ya da toplumsal tepki kuramı sapkın davranışlarının toplum tarafından bu şekilde algılanması ve yargılanmasını bizzat suçu doğurduğunu öne sürmektedir ve kriminoloji üzerinden büyük etkisi olmuştur.

Bir başka sosyolojik kökenli suç kuramı sosyal engellenme ya da sadece engellenme kuramıdır (*Social strain theory* veya *strain theory*). Bu kurama göre toplumsal yapılar bireyleri suça teşvik edebilir. Bu yapısal ya da bireysel düzlemde gerçekleşebilir (Kaner, 1992). Örneğin toplumsal statüye ilişkin yargılar nedeniyle bireylerin belirli ürünleri tüketmesi ya da kullanmasının beklenmesi (yapısal) veya bireylerin bu ürünlere sahip olmamasının verdiği rahatsızlık (kişisel) bireyleri söz konusu ürünlerin hırsızlığına yöneltebilir.

Radikal kriminoloji ya da eleştirel kriminoloji ise cezalandırma ya da tedavi ile suçun ortadan kaldırılamayacağını; suçun ancak toplumda hoşgörünün artması, güce dayalı farklılıkların ortadan kalkması ile engellenebileceğini savunan bir yaklaşımdır.

Konumuz açısından ilginç olan bir diğer yaklaşım kadın odaklı bir bakış açısına sahip olan feminist kuramlardır. Bu kuramlar suç ve cezai yaptırım konusunda farklı vurgular yapmalarına rağmen ortak nokta kadınların, ataerkil baskı altında suça yöneldiğidir (Polat, 2004).

Bu kuramlar yukarıda da belirtildiği gibi, genellikle suçu tek bir açıdan nedenselleştirmektedir. Dolayısıyla suç olgusunu açıklamakta tek başlarına yetersiz kalmaktadır. Günümüzde suça ilişkin daha kompleks ve eklektik yaklaşımlar geliştirilmiştir. Sonuç olarak suç olgusuna yaklaşım artık biyo-psiko-sosyal bir bütünlük içermektedir.

1.3. Cinayet Suçu

Polat'a (2007) göre şiddet davranışının en uç boyutunda cinayet suçu yer alır. Cinayet, en kısa tanımıyla "bir insanın başka bir insanı öldürme hali" dir (Bilge, 2002). Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization, WHO) cinayeti, "cezalandırma amacıyla başkası tarafından yaralama sonucu ölüm" olarak tanımlamaktadır. Cinayeti adli tıp açısından tanımlayan Akgün (1987) cinayetin "darbe, yaralama, boğma, zehirlenme vb. sonucu sistemli bir şekilde ya da taş atma, silahla dikkatsizce oynama, düşüncesizce yapılan bir şaka ya da bir film kahramanının rolünü taklit şeklinde tedbirsizlik sonucu ortaya çıkabildiğini" ifade etmektedir. Hukukçular için cinayet, doğrudan işlenen bir suç olabildiği gibi dolaylı olarak olumsuz bir eylem sonucunda da gerçekleşebilmektedir.

Cinayet, tüm suçlar arasında en dramatik olanıdır ve şiddetin uç noktasıdır. Cinayetin kişisel çatışmayı çözme metodu olarak kullanılması ülkeden ülkeye, ülke içinde bölgeden bölgeye ve zaman içinde büyük değişiklikler göstermektedir (İçli, 2007).

Anlık öfke sonucu işlenen ya da nefis-i müdafa amacıyla yapılan bir davranışla gerçekleşen gibi cinayet olguları, planlanmış ve tasarlanarak işlenen cinayetlere göre daha az korkutucudur ve daha az dehşet uyandırmaktadır.

Tablo 1.1 Cinayet Suçundan Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlü Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
2008	3298	149	3447
2007	2956	114	3070
2006	1841	76	1917
2005	2682	123	2805
2000	3308	149	3457
1995	2995	143	3138
1990	2494	84	2578

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu - TÜİK, 2009

Cinayet olguları ile ilgili sayısal bilgiler, meydana gelen cinayet olaylarında artış olduğu yönündedir. İçli'nin (2007) belirttiğine göre Türkiye'de 1999 yılında resmi kayıtlara geçen toplam 1591, 2000 yılında 2175, 2005 yılında ise 4366 öldürme vakası gerçekleşmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) resmi internet sitesinden alınan verilerle göre cinayet suçundan ceza infaz kurumlarına giren hükümlülere ilişkin yıllara göre dağılım Tablo 1'de gösterilmektedir. Görüldüğü gibi Türkiye'de işlenen cinayet olaylarının sayıları az değildir ve yıllara göre artış önem arz etmektedir.

Tablo 1.2. Bölge ve Alt Bölgeye Göre 2004 Yılı 100.000 Nüfus Başına Kasıtlı Cinayet Oranları

Bölge ve Alt Bölgeler	Oran
Güney Afrika	31.7
Orta Amerika	29.3
Güney Amerika	25.9
Batı ve Orta Afrika	21.6
Doğu Afrika	20.8
Afrika	20
Karayıpler	18.1
Amerika	16.2
Doğu Avrupa	8.1
Kuzey Afrika	7.6
Kuzey Amerika	6.5
Orta Asya ve Transkafkasya ülkeleri	6.6
Avrupa	5.4
Yakın ve Orta Doğu / Güneybatı Asya	4.4
Okyanusya	4
Güney Asya	3.4
Asya	3.2
Güney-Doğu Avrupa	3.2
Doğu ve Güney-Doğu Asya	2.8
Batı ve Orta Avrupa	1.5
DÜNYA	7.6

Kaynak: Küresel Silahlı Şiddet Yüğü Raporu. Silahlı Şiddet ve Kalkınma Hakkında Cenevre Deklarasyonu, 2008

Dünyadaki cinayet olgularına ilişkin sayılar ise 100.000 nüfus başına kasıtlı cinayet oranları şeklinde ve bölgelere ayrılmış olarak Tablo 2’de verilmektedir. Veriler 2004 yılına aittir. Buna göre Afrika ülkeleri cinayet suçunun en çok işlendiği bölgeler olarak geçmekteyken Türkiye’yi de içine alan Asya bölgesi oran yüksekliğine göre sıralanmış listenin sonlarında yer almaktadır. Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ise en düşük orana sahiptir. Tüm dünya geneline bakıldığında ise 2004 yılında 100.000 nüfus başına düşen kasıtlı cinayet oranı 7.6’dır.

1.3.1. Hukuksal Boyut

Hukuksal açıdan cinayet dâhil tüm suçlar için üç ilke dikkate alınır. Buna göre bir eylemin suç sayılabilmesi için kanun tarafından suç olarak tanımlanmış olması (tipiklik ilkesi), kişinin bilerek ve isteyerek (irade/kasıt ilkesi) gerçekleştirmesi ve bu eylemi ile sonuç arasında bir nedensellik bağının (illiyet ilkesi) bulunması zorunludur.

Öldürme suçu günümüzde ceza kanunlarının altında taksirli ve kasti olmak üzere ayrı olarak değerlendirilmektedir. Kast, davranışın sonucunu bilerek ve isteyerek yapmaktır. Taksirde ise dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla bir davranışın suçun yasal tanımında gösterilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesi demektir. Kısacası gereğini yapmama, eksik yapma, kendisinden beklenen özeni göstermeme demektir. Taksirin kasttan farkı, taksirde iradenin neticeye yönelik olmamasıdır. Kastta fail neticeyi öngördüğü ve istediği halde, taksirde fail neticeyi öngörmez veya öngörür, ancak gerçekleşmesini istemez. Hareketin iradi olması ise her iki kusur tipinin ortak yönüdür.

Cinayet suçu 26.9.2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Kişilere Karşı Suçlar kısmında, Hayata Karşı İşlenen Suçlar bölümünde yer almaktadır. Kastten öldürmeyi içeren Madde 81'e göre bir insanı kasten öldüren kişi müebbet hapis cezası ile cezalandırılır. Madde 82 ise kasten öldürme suçunu nitelikli olarak değerlendirip verilecek cezayı ağırlaştırılmış müebbet hapisle çıkartan halleri içermektedir. Bunlar aşağıda sıralanmıştır:

a) Tasarlayarak,

- b) Canavarca hisle veya eziyet çektirerek,
- c) Yangın, su baskını, tahrip, batırma veya bombalama ya da nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanmak suretiyle,
- d) Üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı,
- e) Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- f) Gebe olduğu bilinen kadına karşı,
- g) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,
- h) Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak amacıyla,
- i) Kan gütme saikiyle,
- j) Töre saikiyle,

Madde 83 kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesini konu alır ve ihmal kaynaklı ölümlerde kişi hakkında temel ceza olarak, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmi beş yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine on beş yıldan yirmi yıla kadar, diğer hâllerde ise on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunabileceğini ifade eder.

Madde 84 intihar olgusunu ele alır ve buna göre başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına

herhangi bir şekilde yardım eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Taksirle öldürme suçunu işleyen Madde 85'e göre taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

1.3.2. Kriminolojik Açıdan Cinayet Türleri

Öldürme vakaları kriminal ve kriminal olmayan şeklinde ikiye ayrılabilir. Bu ayırım hukuk aracılığıyla yapılmaktadır. Dolayısıyla mutlak değil göreceli bir ayırmadır. Bir başka deyişle bir dönemde veya bir yerde kriminal olarak addedilen bir öldürme vakası başka bir zaman veya yerde kriminal sayılmayabilir. Örneğin 19. Yüzyılda bile düellolar toplumsal normlar açısından meşru görülmüş ve düello sonucunda gerçekleşen ölümler cezalandırılmamıştır. Bazı ceza kanunlarında yer alan idam cezası fiil olarak adam öldürme olarak değerlendirildiği halde kriminal olarak değerlendirilmemektedir. Aynı şekilde savaş ve çatışma ortamında güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen ölümler kriminal kabul edilmemektedir.

Ölümlerin diğeri bir sınıflandırması öldürülen kişinin niteliğine göre yapılmaktadır (Bourget ve Btadford 1987; Gottlieb, Gabrielson ve Kramp 1987; Akgün;1987). Buna göre bir kadının eşini öldürmesi maritisit (mariticide), bir erkeğin eşini öldürmesi uxorisit (uxoricide), bir kişinin ebeveynini veya ebeveyni rolündeki kişiyi öldürmesi parisit (parricide) olarak isimlendirilmekte ve bu kavram da kendi içinde ikiye ayrılmaktadır: Annenin öldürülmesi için matrisit (matricide) ve

babanın öldürülmesi için patrisit (patricide) ifadesi kullanılmaktadır. Kişinin çocuğunu öldürmesi filisit (filicide), kişinin bebeğini öldürmesi infatisit (infanticide), kişinin erkek kardeşini ya da askerde silah arkadaşını öldürmesi fratrisit (fratricide), kişinin kız kardeşini öldürmesi sororisit (sororicide) ve kişinin ülkenin hükümdarını öldürmesi rejisit (regicide) olarak isimlendirilmektedir. Bu kavramların akla getirdiği bir diğer kavram ise jenosit (genocide) veya soykırım olup kabaca bir milliyet, etnik grup, ırk veya din mensuplarının sırf bu nedenle topluca öldürülmesi anlamına gelmektedir.

Öldürme fiiline ilişkin bir başka sınıflama da Polat (2004) tarafından aktarılmaktadır. Buna göre Dürtü Bazında Suç Sınıflama Kılavuzu (*Crime Classification Manual*) cinayetleri dört ana kategoriye ayrılmaktadır:

Maddi Çıkar Cinayetleri; maddi hedefler için işlenen cinayetlerdir. Bu maddi hedef para, eşya, yer, destek gibi kişi için değeri yüksek herhangi bir şey olabilir. Bu kategori; sözleşmeli cinayet, çete cinayeti, rekabet cinayet, çocuk/adam kaçırma cinayeti, rüşvet almak için cinayet, ilaç cinayeti, bilinçsiz minor nedenli ölüm (kişisel kazanç cinayeti, ticari kazanç cinayeti) ve ağır suç cinayeti (gelişigüzel ve durumsal ağır suç cinayeti) diye alt gruplara ayrılabilir.

Kişisel Nedenli Cinayetler; birbirini tanıyan ya da tanımayan kişi ve/veya kişilerin kişisel agresyonu ile öldürmeyle sonuçlanan durumdur. Burada altta emosyonel bir çatışma vardır ve kişinin cinayet işlemesine neden olur. Bu kategori erotomani-güdümlü ölüm, aile içi cinayet, tartışma/çatışma cinayeti, otorite cinayeti, intikam cinayeti, siyasi düşünce cinayeti, acıma/kahramanlık cinayeti, tutsak cinayeti ve non-spesifik nedenli cinayet olarak gruplandırılır.

Seksüel Cinayet; seksüel temele dayalı cinayetlerdir. Bir kişinin kendi cinsel doyumunu veya uyarımını sağlamak amacı ile isteği ve rızası olmayan birine yaklaşması, onu bu amaç için kullanmasının ardından öldürmesidir. Seksüel unsurun tipi suçluya göre değişir. Aksiyon tecavüzdən, sembolik seksüel saldırıya kadar değişik tarzda sıralanabilir. Bu kategori organize, dezorganize, mikst (karışık) veya sadistik cinayet olarak ayrılabilir.

Çete Cinayetleri; iki veya daha fazla insanın ortak bir ideolojisi ve onayı sonucu, grubun bir veya daha fazla üyesi tarafından gerçekleştirilen öldürme eylemleridir. Mezhep cinayeti, siyasi cinayet, grup heyecanlı cinayet gibi alt gruplara ayrılabilir.

Tüm bu sınıflamaların yanı sıra üzerinde özellikle durulması gereken bir cinayet türü seri cinayetlerdir. En basit tanımıyla aynı kişinin iki ve daha çok kişiyi öldürmesi anlamına gelmektedir. Seri cinayetin bileşenleri ise; cinsel sadizm, yoğun fantezi ve fanteziyi harekete geçiren, öldürmeye zorlayan histir. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Federal Soruşturma Bürosu Davranış Bilimleri Ünitesi'nin görevlileri 1970'lerde tutuklu bulunan seri katiller üzerinde yaptıkları araştırmalar sonucunda organize, organize olmayan ve karma olmak üzere üç tip belirlemişlerdir (Samra, 2002).

Görüldüğü gibi cinayetin sınıflandırması farklı açılardan yapılabilmektedir. Tüm sınıflandırmalar ayrı öneme sahiptir. Sınıflandırmaların temelini oluşturan kuramsal açıklamalara aşağıda yer verilecektir.

1.3.3. Kuramsal Yaklaşımlar

Spesifik olarak cinayete ilişkin kuramsal yaklaşımlar literatürde oldukça sınırlıdır. En temel yaklaşımlar aşağıdaki şekildedir.

Cinayete ilişkin ilk kuramsal açıklama suç kuramlarında olduğu gibi İtalyan kriminolog Lombroso tarafından yapılmıştır. Suç eğilimini bireyin kişilik özelliklerini belirlediğini düşünen Lombroso'ya göre cinayet suçu işleme özelliği doğuştan gelir ve kafatasındaki bazı şekil bozukluklarında anlaşılabilir (Akgün, 1987). Cinayet ilişkin ilk açıklama olan bu yaklaşım günümüzde geçerliliğini yitirmiştir.

Psikanalitik yaklaşıma göre ise cinayet davranışı, iddeki saldırganlık dürtüsünün karşdakine yönelmesi sonucunda ortaya çıkar. Bu dürtünün harekete geçmesi ve cinayete son bulan davranışa dönüşmesi oldukça bilinçaltından kaynaklanan karmaşık bir süreçtir (Akgün, 1987).

Cinayet olgusunu sosyal açıdan açıklayan bir kuram yakın zamanda geliştirilmiş ve kişinin şiddete ve özellikle cinayet suçuna yönelmesini sosyal stres faktörleri ve destek sisteminin yetersizliğine bağlayan bir kuramdır. Buradaki sosyal stres faktörleri işsizlik, yoksulluk, savaş gibi sosyal nedenler; destek sistemi ise toplumsal ve devlet kaynaklı desteği ifade etmektedir (Landau, 1988).

Ozan'ın (2003) cinayet suçu ile ilgili literatür taramasında Berkowitz'in medyadaki şiddetin bireysel şiddete yönelimi artırdığına ilişkin kuramına yer verilmiştir. Bu kuram medyadaki şiddet ve cinayet olaylarını model alma yoluyla

taklit etmesinden farklıdır. Buna göre medyadaki şiddet *ilklik etkisi* yaratmakta medya aracılığıyla öğrenilen olayları bellekte iz bırakmakta ve bir süre sonra çağrışımlar yoluyla zihne gelip şiddet ve saldırganlık dürtülerini bastıran düşünceleri etkisizleştirerek bireyi şiddet ve cinayet suçuna yöneltmektedir.

Cinayet suçunun nedenlerine yönelik açıklamalar suçun etiyojisine ilişkin açıklamalarla paralellik göstermekle birlikte daha sınırlı bir çerçeve çizmeleri bakımından farklılaşmaktadırlar. Ancak günümüzde cinayetinin nedenlerine ilişkin bakış açısı suç nedenlerine ilişkin açıklamalar gibi çok boyutlu ve birçok faktörü içine alacak şekildedir.

1.4. Kadınlar ve Cinayet Suçu

Kadınlar ve cinayet suçu ile ilgili çalışmaları gözden geçirildiğinde geniş ve heterojen bir literatüre ulaşılmaktadır. Bu literatürle ilgili üç farklı ayrıma gitmek mümkündür.

Birincisi, kadınların kurban olduğu cinayet suçlarını, yani femisitleri inceleyen çalışmalar ile kadınların saldırgan olduğu cinayet suçlarını inceleyen çalışmalar arasındaki ayrımdır. En azından Batı toplumlarında günümüzde cinayet suçları çoğunlukla erkekler tarafından diğer erkeklere karşı işlenmektedir (Kivivuori ve Martti, 2006). Bu nedenden dolayı kadınların saldırgan olduğu cinayet suçlarının yanı sıra femisitler de özel bir çalışma alanı oluşturmaktadır. Campbell ve Runyan (1998), *Homicide Studies* dergisinin femisit olgusuna ayrılan bir sayısına yazdıkları

editöryel makalede bu çalışmaları gözden geçirmektedir. Interagency Gender Working Group (2008) ise konuyla ilgili güncel bir bibliyografya sunmaktadır. Femisitler genellikle erkek saldırganlar tarafından gerçekleştirilmektedir; hatta Campbell ve Runyan (1998) tarafından vurgulandığı üzere bu durum femisit olgusunun ayırt edici unsurları arasında yer almaktadır. Bu açıdan femisit çalışmaları mevcut araştırmanın kapsamına girmemektedir.

İkinci ayırım, genel ve özel (ya da yatay ve dikey) olarak sınıflandırılabilir çalışmalar arasındaki ayırmadır. Özel çalışmalar sadece veya ağırlıklı olarak cinayet suçu işleyen kadınlara yönelik incelemelerden oluşmaktadır ve bu araştırma ile doğrudan ilgilidir. Bu türden çalışmaların sayısı göreceli olarak fazla değildir. Nitekim ilgili literatürde kadınlarda cinayet davranışının yeteri kadar çalışılmadığı belirtilmektedir (Eronen, 1995). Bununla beraber son yıllarda bu tür çalışmaların artış gösterdiği söylenebilir. Genel nitelikli çalışmalar ise suçluluk, kadın suçluluğu veya cinayet suçu gibi konuları genel olarak ele alan, bu çerçevede cinayet suçu işleyen kadınlara ilişkin bazı saptama ve/veya bulgulara da yer veren incelemeler olup bu tez çalışması ile bu yönleri açısından bağlantılı bulunmaktadır. Dolayısıyla burada söz konusu çalışmalar tüm boyutlarıyla değil, cinayet suçu işleyen kadınlara ilişkin saptama ve bulguları temel alınarak taranacaktır.

Üçüncü ayırım ise saldırgan davranışlarda kişilerarası farklılıkları inceleyen çalışmalar ile aynı kişinin saldırgan davranış desenlerindeki değişimi inceleyen çalışmalar arasındaki ayırmadır (Broidy ve Cauffman, 2006: 5). İkinci grup çalışmalar, mükerrer suçluluk ya da residivizm olgusunun incelenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmacının amacı kadınları cinayet suçu işlemeye yönelten psikolojik etkenlerin incelenmesi olduğundan konu dahiline esas olarak

kişilerarası farklılıklara ilişkin çalışmalar girmektedir. Buna karşılık literatür taraması dahilinde yeri geldiğinde cinayet suçu işlemiş kadınlarda mükerrer suçluluk olgusuna da değinilecektir.

1.4.1.1. Kadınlar Tarafından İşlenen Cinayetlere Genel Bir Bakış

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de cinayet suçlarının büyük çoğunluğu erkekler tarafından işlenmektedir. Buna karşılık kadınlar tarafından işlenen cinayet suçları artış göstermektedir. Cinsiyet – Batılı toplumlarda ırk ile birlikte – cinayet suçuna ilişkin en belirgin iki değişkenden bir tanesini oluşturmaktadır. Buna karşılık konuyla ilgili yeteri kadar çalışma yapıldığını söylemek zordur (Haynie ve Armstrong, 2006: 3-6).

Jurik ve Winn (1990) cinayet suçu işleyen kadınlara ilişkin üç yaklaşım olduğundan bahsetmektedir. İlk yaklaşım kadınların toplumsal cinsiyet rollerine uygun cinayetler işlemesidir. İkincisi kadınları kendilerini korumak amaçlı cinayetlere başvurmasıdır. Üçüncüsü ise özgürleşme hipotezidir ve kadının statüsünün toplumsal baskı açısından iyileşmesiyle kadınlar tarafından işlenen cinayetlerle erkekler tarafından işlenen cinayetlerin benzeşeceğini öne sürmektedir.

Özgürleşme hipotezi sorunlu bir hipotezdir. Zira kadının toplumsal konumu, toplumun kendisinden bağımsız olarak iyileşemez. Toplumsal koşulların iyileşmesinin ise suçun üzerine olumlu bir etkisi olması beklenir. Oysaki Weisheit (1984) 1940 ila 1983 yılları arasında cinayet suçundan hapsedilen 460 kadının

dosyalarını incelemiş ve zaman içerisindeki birtakım değişiklikler görülmele beraber kadının iyileşen statüsünün cinayet suçu üzerinde bir etkisi olmadığını saptamıştır. Dolayısıyla kadının statüsünün iyileşmesinin cinayet suçunu azaltmadığı anlaşılmaktadır.

Ogle ve Jacobs (2002: 49-55) ise kadınların cinayet suçu işlemesine ilişkin olarak geliştirilmiş olan üç kuram olduğunu belirtmektedir. Bunlardan ilki olan ve Ogle tarafından geliştirilen “kadınlar arasında cinayet davranışı kuramı” (*Homicidal behavior among women theory*) çağdaş toplumsal yapının kadınlar üzerinde erkeklere göre daha ağır bir psikolojik yük oluşturduğunu, buna karşılık kadınların stresleriyle başa çıkmak için başvurabilecekleri daha az yöntem olduğunu, dolayısıyla cinayete yönelebildiklerini öne sürmektedir. İkinci kuram postpartum depresyon veya psikoz kuramı olup çocuklarını doğumda veya postpartum dönemde öldüren kadınlara özgü bir kuramdır. Üçüncü kuram ise “şiddete uğrayan kadın sendromu” (*Battered woman syndrome*) olup kadınların erkeklerden gördükleri şiddet sonucunda cinayete yöneldiğini belirtmektedir.

Bu yaklaşımlara karşın Kirkwood (2003) homisit literatürünün cinayet suçu işleyen kadınlara ilişkin bir kavramsal çerçeve sunmadığını öne sürmektedir. Araştırmacıya göre bu durum söz konusu kadınlara ilişkin hatalı sosyal kanaatleri pekiştirmektedir.

Buna karşılık ilgili literatürde cinayet suçu işleyen kadınlara ilişkin bazı sınıflandırmalar bulunmaktadır. En yaygın sınıflandırma filisit ve şiddete uğrayan kadın sendromu sonucunda işlenen cinayetler olmakla beraber bu ayrımın yeterli olmadığı da bilinmektedir. Casey (2002) bir kümelenme analizi yaparak bu iki ana

grubun yanı sıra erkeklerin maddi varlığını ele geçirip onları öldüren kadınlar gibi daha ayrıntılı alt gruplar tespit etmiştir.

1.4.2. Kadınlar Tarafından İşlenen Cinayetlere İlişkin Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Kadınlar tarafından işlenen cinayetlere ilişkin yurtdışında yapılan çalışmalar oldukça sayı olarak oldukça geniş ve içerik olarak oldukça çeşitlidir. Burada konuyu farklı açılardan inceleyen çalışma örneklerine yer verilecektir.

Cinayet suçu işleyen kadınların cinayet suçları dahilinde özel bir grup olarak ele alınması gerektiği açıktır. Literatüre göre kadınlar tarafından işlenen cinayetleri erkekler tarafından işlenenlerden ayırt eden özellikler bulunmaktadır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda görülen en belirgin farklılık kadınların genellikle tanıdık ve yakınlarını kurban olarak seçmeleridir. Kellerman ve Mercy (1992) ABD Federal Soruşturma Bürosu kayıtları üzerinde yaptıkları araştırmada cinayet suçu işleyen kadınların %60'ının eşleri, başka bir aile üyesi ya da yakın bir tanıdıklarını öldürdüğünü ortaya koymuştur. Erkeklerde bu oran %20'dir. Bu çalışmada sadece 15 yaş üstü kurbanlar incelenmiştir. Enfantisitler ve filisitler dikkate alınsaydı kadınların yakınlarını öldürme oranının daha da yüksek çıkacağı değerlendirilebilir.

Kirkwood (2003) ABD'nin Virginia eyaletinde 1985 ila 1995 yılları arasında kadınlar tarafından işlenen 77 cinayet suçuna ilişkin çalışmasının sonucunda bu cinayetleri üç sınıfa ayırmaktadır: matrisitler, filisitler ve yakınlarla karşı işlenmeye

suçlar. Üçüncü sınıftaki cinayetlerde kurbanlar çoğunlukla arkadaş ve tanıdıklar olmuştur. Field ve Cherukuri (2008) kadınların yakınlarını öldürdükleri bulgusunu doğrulamakta, ancak bu cinayetlerin genelde aynı ırktan (ABD’de ırk sözcüğü özellikle Afro-Amerikalı ve beyaz ayrımı açısından kullanılmaktadır.) kimseler arasında işlendiği bulgusunu eklemektedir. Sadece Afro-Amerikalı kadın cinayet suçluları üzerine yapılan bir çalışma da bu bulguyu desteklemektedir (Mann, 1990). Wilbanks (1983) ABD’nin Florida eyaletinde adam öldürme suçu işlemiş kadınların işledikleri cinayetlerin özelliklerine bakmış ve bunların erkeklere göre “hanede”, “aile içi”, “karşı cinse karşı” ve “kurban tarafından başlatılan” şekilde olma eğiliminin daha yüksek olduğu saptamıştır. Finlandiya’da yapılan bir araştırmada (Hakkanen-Nyholm ve diğerleri, 2009) cinayet suçu işleyen kadın ve erkekler birçok değişken açısından karşılaştırılmış ve kadınların aile üyelerini daha sık hedef aldığı, çocuk cinayetlerinin neredeyse tamamen kadınlar tarafından gerçekleştirildiği ve saldırı niteliklerinin cinsiyetler arasında farklılaştığı saptanmıştır. Kadınlar cinayetten sonra daha sık pişmanlık göstermekte ve yardım istemektedir.

Kadınlar ve erkekler tarafından işlenen cinayetler arasında görülen farklılıklar cinayet suçu işleyen kadınların psikolojik özelliklerinin ayrıca incelenmesi gerektiğini göstermektedir. Aynı şeyi çevresel etkenler için söylemek zordur. Agha (2009) 48 ülkeyi kapsayan karşılaştırmalı araştırmasında kalkınma ve fırsat değişkenlerinin kadınlar tarafından cinayet suçu işlenmesi üzerindeki etkisini araştırmış, ancak erkeklere göre bir farklılık tespit etmemiştir.

Bireyleri cinayete sevkeden en önemli etkenler psikolojik özellikler üst başlığı kapsamında incelenebilecek nedenlerdir. Bunların arasında psikolojik bozukluklar başta gelmektedir. Gottlieb ve arkadaşları (1987) Danimarka’nın

Kopenhag şehrinde 1959 ila 1983 yılları arasında psikiyatrik muayeneden geçen 263 cinayet sanığının dosyalarını incelemiş ve erkeklerin %20'si, kadınların ise %44'lük kısmına psikiyatrik tanılar konulduğunu saptamıştır. Psikotik vakalar diğerlerinden daha yaşlı ve daha az madde bağımlısı olup kendi ailelerini daha fazla hedef almıştır. Eronen (1995) 127 kadından oluşan bir örneklem üzerinde yaptığı incelemede cinayet suçu işleyen kadınların şizofreni hastası ya da kişilik bozukluğu sahibi olma olasılığını normal popülasyondan 10 kat daha yüksek bulmuştur. En çok görülen kişilik bozuklukları alkolün kötüye kullanımı veya alkol bağımlılığı ile antisosyal kişilik bozukluğudur. Araştırmacının katıldığı bir başka çalışma (Eronen, Tiihonen ve Hakola, 1996) bu bulgunun yorumlanması açısından önemlidir. Buna göre şizofreninin cinayet suçuna yatkınlık yaratmadığı yönünde genel bir kanaat bulunmakla beraber Finlandiya'da yaklaşık olarak cinayet vakalarının %97'sinin çözüldüğü 12 yıllık bir dönemde yakalanan 1423 cinayet suçlusunu arasında 93 şizofreni hastası bulunmaktadır ve şizofreni hastalarının normal popülasyona göre cinayet işleme olasılığı 10 kat daha fazladır. Bu oran cinsiyetler arasında değişmemektedir. Erkeklerde şizofreninin alkolizm ile birlikte görülmesi cinayet suçu işleme olasılığını 17 kata kadar arttırmaktadır. Yine Finlandiya'da yapılan başka bir çalışmada cinayet işlemiş kadınlardaki psikiyatrik bozukluklara bakılmıştır (Putkonen ve diğerleri, 1998). Çalışmada örneklemin %28'inde psikotik bozukluk, %43'ünde alkolizm, %72'sinde kişilik bozukluğu tanısı için yeterli septoma rastlanmıştır. Bu hastalıkların çoğu zaman komorbid olduğu, tek bir bozukluk olanların oranının %38,6 olduğu bulgusu elde edilmiştir. Cinayet suçu işlemiş kadınların kişilik özelliklerini belirlemeye yönelik yapılan bir çalışmada aile bireylerine yönelik olarak bu suçu işlemiş kadın ve erkeklere Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri (Minnesota Multiple Personality Inventory, MMPI) uygulanmış ve

kadınların erkeklere göre paranoya ve sosyal içedönme puanları daha yüksek bulunmuştur (Kalichman, 2006).

Cinayet suçu işleyen kadınların psikolojik açıdan incelenmesinde kullanılan bir başka yöntem mülakattır. ABD’de maritist veya filisitten mahkum 50 kadın üzerinde yapılan bir çalışmada kadınların şu durumlarda cinayete başvurduğu saptanmıştır: (1) Eş veya çocukla ilişkilerinin kendileri ve bir kadın olarak kimlikleri açısından doğrudan ve fazlasıyla yıkıcı olduğunu hissettikleri, (2) endişelerini paylaşma ve diğer yakınları ve toplumdan destek alma imkanlarının olmadığı, (3) diğer hareket yöntemlerine başvurma şanslarının olmadığı ve (4) olumsuz durumlarını yeniden tanımladıkları, daha önce mümkün olduğunu düşünmedikleri bir eyleme yönelmelerinin mümkün olduğu sonucuna vardıkları durumda (Totman, 1978).

Kadınları cinayet suçuna sevk eden etkenler arasında yakın partner istismarı veya aile içi istismar olgusunun akla gelmemesi mümkün değildir. Bu olgu gerek gelişmiş gerekse de gelişmekte olan toplumlarda yaygın şekilde görülmektedir. İstismara karşı kendini korumaya ya da istismara son vermeye çalışan kadınların nefis-i müdafaadan tasarlayarak adam öldürmeye kadar uzanan yelpazenin tamamına yayılacak fiillerde bulunması mümkündür. Yakın partner istismarı esas olarak sosyolojik bir olgu olarak kabul edilebilir. Ancak bilhassa mağdur kadınlar üzerinde derin psikolojik etkiler bırakmaktadır ve istismara uğrayan kadınların cinayet suçu işlemesini bu çerçevede değerlendirmek gerekir. Nitekim Campbell ve diğerleri (2007) ev içinde daha önceden şiddet yaşanmasının yakın partner cinayetleri için en önemli risk faktörü olduğunu belirtmektedir. Swat ve He (2006) önceden varolan bir yaranın (bıçak kullanımı ile birlikte) kadınlar tarafından işlenen yakın partner

cinayetlerini erkekler tarafından işlenenlerden ayıran temel özellik olduğunu tespit ederek bu bulguyu desteklemektedir. Ayrıca günümüzde ciddi bir psikolojik rahatsızlık olarak kabul edilen şiddete uğrayan kadın sendromu (*Battered woman syndrome*) kendilerini istismar eden yakın partnerlerine karşı şiddet uygulayan kadınlar için önemli bir savunma iddiası oluşturmaktadır (Roth ve Coles, 1995).

Cinayet suçu yakın ilişki yaşayan homoseksüel kadınlar arasında da görülmektedir. Ancak bu tür cinayetler hem mutlak olarak hem de göreceli açıdan düşüktür (Glass ve diğerleri, 2004). Keeney ve Heide (1994) genel olarak katiller arasında özel bir grup oluşturan seri katillerde cinsiyet farklılıklarını incelemiştir. 14 kadın seri katil üzerine yapılan inceleme sonucunda kadın seri katillerle erkekler arasında farklı noktaların ortak noktalardan daha az olduğu tespit edilmiştir. Ortak noktalar arasında çocuk istismarına maruz kalma ve ebeveynlerin ayrılması, farklı noktalar arasında madde bağımlılığı geçmişi ve psikiyatrik sorunlar dikkati çekmektedir.

ABD’de son yıllarda kız çocukları tarafından işlenen suçların mutlak olarak düşük sayıda kalmakla beraber göreceli olarak ciddi artış göstermesi (Sondheimer, 2001) özellikle dikkat çekmekte ve bu konuda özel çalışmalar yapılmaktadır. Loper ve Cornell (1996) ABD Federal Soruşturma Bürosu kayıtlarını incelenmiş ve kız ve erkek çocuklar tarafından gerçekleştirilen cinayetler arasında tutarlı farklılıklar tespit etmiştir. Kız çocukları tarafından işlenen cinayetler kişilerarası çatışmadan kaynaklanmakta (yani yakınlarına yönelik olmakta), kız çocukları ateşli silahlar yerine kesici ve delici aletler kullanmakta, kurbanları daha küçük yaşlarda, özellikle 13 yaş altı olmaktadır. Cinayet suçu işleyen kız çocukları ve kadınlar arasında da farklılıklar bulunmaktadır. Kız çocukları bir suç ortağıyla beraber hareket etmek ve

erkeklerden ziyade diğerkadın ve kız çocuklarını hedef seçmektedir. Yazarlar kız çocukları tarafından tecrübe edilen aile içi stres ve yakın ilişki sorunlarının cinayet fiili açısından önemine dikkat çekmektedir. Roe-Sepowitz (2009) cinayet suçu işlemiş 136 erkek ve kız çocuklarını karşılaştırmakta ve kız çocuklarının erkeklere göre çocuk istismarına uğramış olma oranlarının daha yüksek olduğunu, daha ciddi madde kullanımı sorunları bulunduğu ve daha ağır psikolojik sorunları olduğunu tespit etmektedir. Söz konusu psikolojik sorunlar arasında intihar eğilimi, depresyon, anksiyete, öfke bozukluğu ve irritabilite bulunmaktadır. Genel bulgularla uyumlu olarak kız çocukları daha ziyade tanıdıkları insanları öldürmektedir.

Cinayet suçu işlemiş kadınlarda mükerrer suçluluk olgusu, cinayet suçu işlemiş erkeklere göre farklılık göstermektedir. Broidy ve Cauffman (2006: 5-7) kadınlarda mükerrer suçluluğun toplumsal sermaye ve bilişsel kabul etkenlerine daha duyarlı olduğunu belirtmektedir. Örneğin anne olmanın kadınlarda mükerrer suçluluk üzerinden negatif etkisi bulunmaktadır. ABD’de yapılan bir çalışmada (Deschenes ve Owen, 2007: 33) şiddet suçlarından hüküm giyen kadınlarda aynı türden suçları tekrarlama eğiliminin çok düşük olduğu, cinayet suçunun hiç tekrarlanmadığı tespit edilmiştir. Finlandiya’da yapılan bir araştırmada (Putkonen ve diğerleri, 2003) ise cinayet suçu işleyen kadınlarda mükerrer suçluluk olgusunun psikotik ve kişilik bozukluğu olan vakalar ile kontrol grubu arasında istatistiksel açıdan farklılık göstermediği saptanmıştır. Araştırmacılara göre tekrar suç işleyen kadınlardan %81’inde bir kişilik bozukluğu, %10’unda psikoz bulunmaktadır. Mükerrer suçluluk çalışmalarının ortak bir bulgusu olarak tekrar suç işlenmesi ihtimali salıvermenin üzerinden geçen zamanla birlikte azalmaktadır.

Cinayet suçu işlemiş kadınlar örneklem üzerinde yapılan bir başka çalışmada (Putkonen, 2001) cinayet suçu işleyen kadınların normal popülasyona göre doğal olmayan yollarla hayatını kaybetme ihtimalinin çok yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durum özellikle intihar olasılığı açısından geçerlidir. İsveç'te yapılan çalışmalar (Lindqvist, Leifman ve Eriksson, 2007; Jokinen ve diğerleri, 2009) ise cinayet suçu işleyenlerde mortalitenin ve intihar riskinin - cinsiyetten bağımsız olarak - yüksek olduğunu göstermektedir.

1.4.3. Kadınlar Tarafından İşlenen Cinayetlere İlişkin Türkiye'de Yapılan Çalışmalar

Türkiye'de kadınlar tarafından işlenen cinayetleri irdeleyen çalışmalar özellikle sınırlıdır. Türkiye literatüründe cinayet işleyen kadınların psikolojik dinamiklerine yönelik çalışmalar yapılmış olmakla birlikte, kadınlar ve erkekler tarafından işlenen suçlar ve suç başlığı altındaki cinayet suçları arasındaki farklılıklara odaklanan çalışmalar ağırlıktadır. Konuyla ilişkili olduğu düşünülen çalışmalar, konularına göre genelden özele bir sıralamayla aşağıda verilmiştir.

Çekin ve diğerleri (2000) tarafından öldürme eylemi ile yargılanıp, davaları karara bağlanmış sanıkların öldürme gerekçelerini ve ölen kişi ile yakınlıklarını inceleyen çalışmada Adana 3. Ağır Ceza Mahkemesinin 1996-1997 yıllarına ait cinayet davaları karar özetleri gözden geçirilerek, ölen ve öldüren konumundaki kişilerin; yaş, cinsiyet, yakınlık, öldürme gerekçeleri ve olay yerine göre dağılımları gruplandırılmıştır. 66 sanığın %89,9'unun erkek, % 10,61'inin kadın olduğu tespit

edilmiştir. Öldürülen 47 kişinin yaş grupları dağınıklık göstermekle birlikte %70,21'inin 20-50 yaş arasında ve %65,95'inin erkek olduğu saptanmıştır. Olguların %72,34'ünün akrabalık bağı olan ya da birbirini tanıyan kişiler olduğu, %21,27'sinin namus olarak nitelenen gerekçe ile, %38,29'unun çeşitli gerekçeler ile anlık tartışmalar sonucu olduğu ve %21,27'sinin aralarında düşmanlık olan kişiler arasında olduğu görülmüştür.

Türkiye'de Cansunar ve diğerleri (1997) tarafından kadının suça yöneliminin erkeklerinkinden farkını konu alan bir çalışmada Adli Tıp Kurumu Gözlem İhtisas Dairesinde gözlem altında tutulmuş, ceza ehliyetini etkileyecek bir akıl hastalığı, zeka geriliği veya iptila olma durumu tespit edilmemiş, suçlarını mahkemelerindeki ifadelerinde kabul etmiş sanıklar arasından, rastgele olarak seçilen 200 kadın ve 200 erkeğe ait raporlar incelenmiş ve her iki cinsiyette en yaygın suçun kasten adam öldürme olduğu bulgusu elde edilmiştir (kadınların %84'ü, erkeklerin %57'si). Cinayet işleme nedenlerine gelince ise kadınlarda sırasıyla en çok kendilerini taciz edenlerden intikam almak (%35,71), eşleri dışındaki kişilerle ailevi anlaşmazlıkları (%27,38), eşler arası geçimsizlik, sürekli dayak ve hakarete maruz kalma (%22,02); erkeklerin sırasıyla en çok komşu geçimsizliği sokak ve mahalle kavgası (%29,56), eşleri dışındaki kişilerle ailevi anlaşmazlıkları (%19,13), arazi anlaşmazlıkları-miras kavgaları (%9,89) ve kıskançlık (%15,65) nedenleri gösterilmiştir.

Aytaç ve diğerleri (2007) yaptıkları çalışmada suç türlerini etkileyen faktörleri incelemişlerdir. Çalışmalarında kadın ve erkeklerin suç olgusu özelliklerinin farklılıklarına dair ulaştığı bulgulara göre kadın sanıkların yaş ortalaması (ort: 22,8± 10.53) erkek sanıkların yaş ortalamasından (ort: 25,20±9,35)

düşüktür, buna karşın kadın sanıkların daha önceki sabıka sayısı (ort: 20,31±14,93) erkek sanıkların daha önceki sabıka sayısından (ort: 17,16±17,02) fazladır.

İçli'nin (1990) hükümlü kadınlarla suç öyküsü olmayan kadınları karşılaştırdığı çalışmasında suç işlemiş kadınların %68,49'unun, suç öyküsü olmayan kadınların %21,18'inin eşi tarafından şiddete maruz kaldığını bulgulanmıştır. Ayrıca suç öyküsü olan kadınlar arasında ilkokul mezunu, okur-yazar ve okur-yazar olmayanların oranını %84,2 olarak bildirmiştir. Bu bulgular kadının suça yöneliminde eğitimin ve aile içi şiddet mağduriyetinin rolünü vurgulamaktadır.

Çelik (2008) yaptığı çalışmada Denizli Açık Cezaevi'nde bulunan 56 kadın suçlunun demografik özellikleri, aile yapıları, işledikleri suçları ve suç işlemelerine neden olan faktörlerini incelemiştir. Elde ettiği bulgulara göre sanıkların en çok işlediği suç %55 (N=33) oranla cinayet suçudur. Sanıkların %5'i ise cinayete teşebbüs suçundan tutukludur. Kadın suçluların %51'i 25-44 yaş aralığındır, %36,7'si evlidir, %76,7'si çocuk sahibidir ve %60'ı okuma yazma bilmemektedir. Ayrıca çalışmanın ulaştığı sonuç Türkiye'de kadın suçluluğu için namus, aile içi şiddet ve ataerkillik gibi kavramların önemli olduğu yönündedir.

Akcan ve diğerlerinin (2000) kadın suçlulara yönelik çalışmalarında İstanbul'daki suç zanlısı kadınlarda cezaevi öncesi alkol ve madde kullanım sıklığı ve özelliklerini incelemiştir. Çalışmalarında incelenen olguların %39,02'sinin hayatlarının herhangi bir döneminde alkol ve/veya madde kullandığını, %18,29'unun ise suç anında alkol ve/veya madde etkisi altında olduklarını bulgulanmışlardır.

Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından yapılan "Türkiye'de Ev İçi Cinayetler Araştırması"nda 2005-2008 yıllarına ait 134 ağır ceza

mahkemesindeki kayıtlar incelenmiştir. Eşe yönelik cinayet ve cinayet girişimi olayları ile ilgili olarak ulaşılan sonuç, saldırıların %52'sinin kadınlar, %32'sinin erkekler tarafından gerçekleştiği yönündedir (Anadolu Ajansı, 2009).

İçli ve Ögün'ün (1988) bir çalışmalarında bahsettiği konuya ilişkin bir çalışma Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yapılan "Kadın ve Çocuk Hükümlüler Anketi, 1972" çalışmasıdır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, Türkiye'de kadın suçluluğu kesinlikle şehir suçluluğudur. Anket uygulanan 333 mahkumun 211'inin şehirde, 122'sinin köyde oturduğu saptanmıştır. Aynı anket sonuçları kadın suçluluğunun 22-29 ve 30-39 yaşlarda en yüksek seviyeye ulaştığını ortaya koymuştur. Bu çalışmaya göre kadın suçları arasında adam öldürme ve hırsızlık başta gelmektedir. Eğitim durumları ile ilgili sonuçlar genel olarak suçlu kadınların %20'sinin ilkökul, %0,3'ünün orta okul, %1,2'sinin de lise mezunu olduğunu, geriye kalanların hiç bir eğitim kurumuna devam etmemiş veya sadece okuma yazma bilen kişiler olduğunu göstermiştir.

Aynı kaynakta değinilen bir başka çalışma ise Akyol ve Sunar'a (1982) aittir. Cinayet suçu işlemiş kadınlarla ilgili çalışmada kadın suçluların eğitimini erkek suçlularla karşılaştırılmış ve kadınların seviyeleri erkeklerinkinden daha düşük bulunmuştur. Ancak kadın suçluların eşlerinin eğitimleri, erkek suçlulardan daha üst bir seviyede bulunmuştur. Bu çalışma sonuçlarına göre, suçlu kadınların % 34'ü düzenli bir işte çalışmayan ev kadınıdır.

Türkiye'de cinayet suçu işlemiş kadınların psikolojik özelliklerine odaklanan bir çalışma Ögünç ve Şar (2007) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada Bakırköy Çocuk ve Kadın Tutukevi'nde kalan, kasten adam öldürme suçu işlemiş 45 hükümlü/tutuklunun suç motivasyonu, sosyo-demografik özellikleri ve MMPI kişilik

profilleri daha önce hiç suç işlememiş, major psikiyatrik sorunu olmayan 45 kadın ile karşılaştırılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgu cinayet işlemiş grubun kontrol grubuna göre MMPI'da daha fazla patolojik profil sergilemişlerdir. Alt testler incelendiğinde ise paranoya, şizofreni, psikastenî, psikopatîk sapma ve depresyon alt testlerinde bir yığılma söz konusudur. Paranoya alt testi en sık yükselen alt testtir.

1.5. Cinayete İlişkin Psikolojik Faktörler

Cinayet, şiddetin en uç boyutunda yer alan davranışlar arasındandır. Şiddet bireyin sosyal, kültürel, bilişsel ve psikolojik dinamiklerinin sonucunda gelişen bir süreçtir. Dolayısıyla bireyin şiddet davranışına yönelmesi, suça karışması ve daha da spesifik olarak cinayet suçu işlemesi kaynağını tüm bu dinamiklerden alır. Bu çalışmada kişiyi cinayet suçuna iten psikolojik özellikler incelenmektedir. Kişinin bu suçu işlemesinde etkili olduğu düşünülen ve çalışma kapsamına alınan psikolojik faktörler aşağıda kısaca açıklanmıştır.

1.5.1. Kişilik Özellikleri

Kişilik “bireyin kendine özgü, değişik durumlarda ve zaman içinde kalıcı olan duygu, düşünce ve davranış örüntüsü” olarak tanımlanmaktadır (Morris, 2002).

Bu tanım kişiliğin iki özelliğine dikkat çekmektedir. Birincisi kişiliğin insanı diğerlerinden ayıran farklılıkları içermesi, ikincisi durağan ve sürekli olması.

Kişiliğin oluşumuna ilişkin kuramlar ise şu şekildedir. Psikodinamik kuramlar bilinçdışı ve genelde cinsel güdü ve çatışmaların kişiliği oluşturduğunu varsayarken varoluşsal kuramlar kişiliğin gelişmesinde potansiyelin gerçekleşmesi ve olumlu büyüme örüntülerini vurgular. Ayırıcı özellik kuramları kişilikte ayırıcı noktalara vurgu yaparak kişilikleri sınıflandırıp tanımlar. Bilişsel-sosyal kuramlar kişiliğin insanların çevrelerini algılamaları, düşünceleri ve tepki göstermeleri üzerinde temellendiğini varsayar (Morris 2002).

Kişilik insan davranışını temellendiren en büyük psikolojik nedenlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Aynı durumlara farklı kişiler tarafından farklı tepkiler verilmesini sağlayan bireysel farklılıkların başında gelir. Dolayısıyla kişinin kriminal davranışlarının şekillendirdiği de söylenebilir. Nitekim yukarıda aktarılan literatür çalışmalarında, kişiliğin, suça yönelmede önemli bir etken olduğu ulaşılan bulgular arasındadır.

1.5.2. Duygulanım

Duygulanım (affect) bireyin uyarılara, olaylara, anılara, düşüncelere, duygusal tepki ile katılabilme yetisidir. Neşe, öfke, üzüntü, nefret, kin, sıkıntı gibi. Bu normal duygulanımlar uzun süre aşırılaştığı ya da uygunsuz tepkiler olarak ortaya

çıkıldığında duygulanım bozukluğu düşünülebilir. İnsanda duygulanım dört ana başlık altında sınıflandırılabilir (Doksat, 2003):

- Normal duygulanım: Belli sınırlar içinde dalgalanmalar ve değişimler gösterir.

- Taşkın duygulanım: Coşma, aşırı neşe, aşırı öfkeli duygularını içerir.

- Çökkün duygulanım: Elemler, sıkıntılı duygularını içerir. Çökkünlük derin üzüntülü bir duygu içinde düşünce, konuşma ve hareketlerde yavaşlama ve durgunluk olarak özetlenebilir.

- Uygunsuz duygulanım: Uyarılarla bağdaşmayan duygulanım biçiminde görülür.

Duygulanımın insan davranışını temellendiren önemli bir etken olduğu söylenebilir ve dolayısıyla kişinin suç geçmişiyi de ilişkili olduğu düşünülmektedir.

1.5.3. Stresle Başetme Yöntemleri

Başetme, Lazarus ve Folkman tarafından (1984) “Kişinin kaynaklarını aştığını değerlendirdiği, spesifik içsel ve dışsal taleplerin üstesinden gelmek için sürekli değişen bilişsel ve davranışsal çabalar” olarak tanımlanır (Aktaran; Karadeniz, 2005). Başetme kişiyi rahatlatmaya yönelik, bilişsel yeniden yapılanma ve bireysel öğrenmeler (gelişim) yoluyla kurulur.

Başetme, birey ve çevresinden hareketle kişisel amaçlar doğrultusunda en iyi şekilde karakterize olmuş ve sahip olduğu dinamiklerle, kişisel etkileri düzenlemekle ve kişisel çevreyi değiştirmekle ilgili bilişsel, davranışsal ve duygusal seçimlerdir.

Tarihsel olarak bakıldığında stresle başetme tarzlarının beş farklı açıdan ele alındığı görülmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır (Şahin ve Durak,1995):

1. Freud'un psikoanalitik kuramında önerdiği bilinç dışı savunma mekanizmaları,
2. Erikson'un "yasam dönemleri" yaklaşımında sözünü ettiği, özgüven, özyeterlilik ya da içsel kontrol gibi bireysel kaynaklar,
3. Evrim kuramı ve davranışçı akımdaki problem çözme çabaları,
4. Canon, Selye gibi araştırmacıların ileri sürdüğü, hem insanların hem de hayvanların stres karşısında gösterdiği, genetik olarak programlanmış bir tepki.
5. Organizmanın kendi fizyo-psikolojik kaynaklarının, zorlanıp tükenmesi karşısında gösterdiği uyum sağlamaya yönelik, sürekli değişen, bilişsel ve davranışsal çabalar.

Folkman ve arkadaşlarına göre, iki farklı başaçıkma stratejisi söz konusudur: Problem odaklı ve duygu odaklı başaçıkma. Folkman ve Lazarus, genelde problem odaklı başaçıkmanın değişebilir olarak değerlendirilen durumlarda, duygu odaklı başaçıkmanın ise durumların değişmez olarak değerlendirilmesi halinde daha sıklıkla kullanıldığını belirtmişlerdir (Türküm, 1999). Bu stratejilere ek olarak Endler ve Parker (1990) ise kaçınılmaz başa çıkma stratejisini öne sürmektedir. Bu

tip stratejiyi kullananlar genellikle sorun üzerinde hiç düşünmemekte ve sorunla karşılaştıklarında fiziksel olarak ondan uzaklaşmaktadırlar.

Başalıkma yöntemleri kişinin davranışlarının temelleri arasında olduğundan kişinin suç davranışını da meydana getiren ve suç işlemiş kişiyi işlememiş kişilerden ayırt eden özelliklerden olduğu düşünülmektedir.

1.6. Amaç ve Hipotez

Günümüzde psikolojik ve sosyolojik nedenlerle şiddet olayları artmaktadır ve cinayet şiddetin en uç boyutundaki davranış olarak geçmektedir. Kadınların bu davranışa iten nedenlerin belirlenmesi önem arz eden bir konudur. Bu bağlamda bu çalışmanın konusu cinayet suçu işlemiş ve bu suçtan dolayı tutuklu bulunan kadınları bu suça iten kişilik özellikleri, duygulanımı ve başetme yöntemleri gibi psikolojik dinamiklerini belirlemektir. Ayrıca söz konusu kadınların madde kullanım öyküleri, suçla ilişkisi olduğu düşünülen sosyo-demografik özelliklerini değerlendirmektir.

Bu çalışmanın temel problemi kadınların cinayet suçu işlemesinde kişilik özellikleri, başetme yöntemleri ve duygulanımları gibi psikolojik özelliklerinin rol oynayıp oynamadığını saptamaktır. Bu amaçla yapılacak çalışmada test edilecek hipotez şu şekildedir.

- Cinayet suçu işleyen ve suça karışmamış kadınlar kişilik özellikleri, başetme yöntemleri ve duygulanım açısından farklılık göstermektedir.

BÖLÜM 2

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, cinayet suçu işlemekten dolayı cezaevinde bulunan kadınların ve suça karışmamış kadınların bazı psikolojik özellikleri ilgili ölçekler aracılığıyla incelenecektir. Yapılan karşılaştırmalı çalışma, ölçeklere dayanan veriler üzerinde yürütülecek, ilgili literatür ışığında yorumlanacaktır.

2.2. Araştırmanın Örneklemi

Karşılaştırmalı bu çalışmanın örneklemi araştırma ve kontrol gruplarından oluşmaktadır. Araştırma grubu Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda cinayet suçu işlemekten dolayı hükümlü, hüküm özlü ve tutuklu bulunan kadınlar arasından seçkisiz atama ile belirlenen 80 kadından oluşmaktadır.

Ceza infaz kurumlarındaki kişiler, haklarında verilmiş veya verilecek olan kararlara göre üçe ayrılmaktadır. Hükümlüler suçlu bulunan ve cezaları kesinleştirilmiş olan kişiler; hüküm özlüler yargılamaları sona ermiş ve ceza almış,

davaları temyiz amacıyla Yargıtay tarafından görülmeye devam edilen kişileri; tutuklular ise suçlu oldukları düşünülerek tutuklanmış, yargılamaları devam eden kişilerdir.

Kontrol grubu ise herhangi bir suçtan dolayı sabıkası bulunmayan, suç öyküsü olmayan araştırma grubu ile yaş, eğitim durumu ve sosyo-ekonomik düzey açısından eşitlenmiş 80 kadından oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada Araştırmada katılımcıların kişilik özelliklerini belirlemek üzere Büyük Beşli Envanteri (BBE), stresle başatme yöntemlerini belirlemek üzere Başatme Yolları Ölçeği (Ways of Coping Quastionnaire, WCQ), duygulanımları hakkında bilgi edinmek için Pozitif ve Negatif Duygulanım Ölçeği (Positive and Negative Affect Scale, PANAS) kullanılmıştır. Çalışmada ayrıca araştırmacı tarafından her iki grup için ayrı olarak hazırlanan Kişisel Bilgi Formları kullanılmıştır. Araştırma grubu için hazırlanan Kişisel Bilgi Formu katılımcıların sosyo-demografik bilgilerine ve suç öyküsüne ilişkin verilerine, kontrol grubu için hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ise katılımcıların sosyo-demografik bilgilerine yöneliktir.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formları

Araştırmacı tarafından hazırlanan araştırma grubu ve kontrol grubu için ayrı olarak hazırlanan Kişisel Bilgi Formu araştırma grubu için 54, kontrol grubu için 32 sorudan oluşmaktadır. Araştırma grubu için hazırlanan soru formu kişilerin sosyo-demografik özelliklerini, suça yönelmeyle ilişkili olduğu düşünülen bazı özelliklerini ve işlediği suç fiili ile ilgili özellikleri belirlemeye yöneliktir. Sorular dört başlık altında toplanmış olup başlıklar şu şekildedir: Kişilere ilişkin sosyo-demografik bilgiler, çocukluk öyküsü ve aileye ilişkin bilgiler, evlilik öyküsüne dair bilgiler ile suç öyküsüne ilişkin bilgiler. Kontrol grubu için hazırlanan soru formunda ise katılımcıya ilişkin sosyo-demografik bilgiler, çocukluk öyküsü ve aileye ilişkin bilgiler ve evlilik öyküsüne dair bilgiler olmak üzere toplam üç başlık bulunmaktadır.

2.3.2. Büyük Beşli Envanteri (BBE)

Büyük Beşli Envanteri açıklık, sorumluluk, dışa dönüklük, yumuşak başlılık ve nevrozdan oluşan “beş büyük” kişilik özelliği ölçen beşli Likert tipi 44 soruluk kullanımı ekonomik bir ölçektir. Özgün versiyonu John, Donahue ve Kentle (1991) tarafından geliştirilmiştir. İç tutarlılığına ilişkin çalışmalar 0,80 ila 0,90 arası sonuçlar vermektedir. Bu ölçek Türkçe’ye Evinç (2004) tarafından uyarlanmıştır. Cronbach alfa puanları iç tutarlılığın tüm faktörler için kabul edilebilir ranjlarda

olduğunu göstermektedir: Açıklık için 0,81; sorumluluk için 0,82; dışa dönüklük için 0,88; yumuşak başlılık için 0,79 ve nevroitiklik için 0,84. Ölçeğin ayrıca benzerlik geçerliliği ve benzemezlik geçerliliği açısından yeterli olduğu saptanmıştır.

2.3.3. Pozitif ve Negatif Duygulanım Ölçeği (PANAS)

Watson, Clark ve Tellegen (1998) tarafından geliştirilen ve orijinal adı “Positive and Negative Affect Scale” olan Pozitif ve Negatif Duygu Durum Ölçeği’nde beşli Likert tipi 20 adet soru bulunmaktadır. Pozitif duygulanım (Positive affect, PA) ve negatif duygulanım (Negative affect, NA) durumlarının ölçülmesi için 10’ar soru olup NA ölçeği için iç tutarlılık (alfa) tahminleri 0,84 ile 0,87 gibi yüksek bir aralıkta bulunmaktadır. Ayrıca PA ve NA alt ölçeklerinin yapısı faktör analizi ile teyit edilmiştir. PANAS ile depresyon ve anksiyete ölçekleri arasında geçerliliği gösteren korelasyonlar bulunduğu saptanmıştır. Gençöz (2000) ölçeği Türkçe’ye uyarlamış ve PA için 0,83, NA için 0,86’lık iç tutarlılık; PA için 0,40, NA için 0,54’lük test-tekrar test güvenilirliği tespit etmiştir. Geçerlilik için ise Beck Depresyon Envanteri ve Beck Anksiyete Ölçeği kullanılmıştır. Buna göre pozitif duygu için sırasıyla -0,48 ve -0,22’lik, negatif duygu için 0,51 ve 0,47’lik korelasyonlar bulunmaktadır.

2.3.4. Başetme Yolları Ölçeği (WCQ)

Başetme Yolları Ölçeği, Durak ve arkadaşları (2010) tarafından Siva'nın 1991'de Türkçe'ye çevirdiği 74 maddelik testi kısa versiyonu şeklinde geliştirilmiştir. Siva'nın ölçeğinde yer almayan, ancak Lazarus ve Folkman'ın orijinal ölçeğindeki bazı maddeler ölçeğe dahil edilmiş, tüm maddeler İngilizce versiyonları ile karşılaştırarak yeniden düzenlenmiştir ve ölçeğin yapısına uygun yeni maddeler eklenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık değerleri, üniversite öğrencileri popülasyonunda 0.84, genel popülasyonda ise 0.67 olarak bulunmuştur. Ölçeğin geçerliliği için PANAS Beck Depresyon Envanteri ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen korelasyonlar kabul edilebilir düzeydedir. Beşli likert tipinde 31 sorudan oluşan ölçekte planlı problem çözme, kendine saklama, sosyal destek arayışı, kaçınma, sorumluluğu kabul etme, kadercilik ve doğüstü güçlere inanış olmak üzere 7 faktörü mevcuttur.

2.4. İşlem

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nden araştırma yapılmasına ilişkin resmi izin 16/12/2009 tarihinde alınmış, 11.01-28.02.2009 tarihleri uygulama tarihi olarak belirlenmiştir.

Hem araştırma hem de kontrol grubuna ölçekler birebir görüşmeler doğrultusunda soru-cevap yöntemiyle doldurulmuştur.

Araştırmada uygulamaların değerlendirilmesi araştırmacı tarafından yapılmıştır.

2.5. Analiz

Araştırma ve kontrol gruplarının BBE, PANAS ve WCQ ölçeklerinin alt faktörlerine ilişkin toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını analiz etmek Bağımsız Örneklem için T Testi (*Independent-Samples T Test*) kullanılmıştır. Grupların betimsel özellikleri için frekans dağılımlarına bakılmış ve çapraz tablolar oluşturulmuştur. Bu değişkenlerin araştırma ve kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı dağılım gösterip göstermediği İki Değişken için Ki-kare Testi (*Chi-Square Test X^2*) ile analiz edilmiştir. Suç fiiline ilişkin özelliklerin grup içinde anlamlı bir dağılım gösterip göstermedikleri ise *Chi-Square Test for One Sample* (Tek Örneklem için Ki-kare Testi) ile analiz edilmiştir.

İstatistiksel analizler Statistical Package for the Social Science (SPSS) 15.0 programı ile yapılmıştır.

Ortalamalar arasındaki farkların önem kontrolü için anlamlılık düzeyi olarak .05 benimsenmiştir.

3. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde katılımcılardan toplanan verilere yapılan istatistiksel analiz sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Ulaşılan bulgular katılımcıların kişisel bilgilerine, araştırma grubunda suç fiilinin özelliklerine, katılımcıların alkol ve madde kullanıma ve uygulanan psikolojik testlere ilişkin bulgular olmak üzere gruplandırılarak verilmiştir.

3.1. Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

Kişisel bilgilere ilişkin betimleyici istatistikler gruplar arasında yapılmıştır. Her değişkene ilişkin elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Araştırma ve kontrol gruplarının yaş değerleri incelenmiş, araştırma grubunun yaş değerleri için katılımcıların hem suç fiili işlediği sıradaki hem de görüşme sırasındaki yaşları ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Buna göre araştırma grubunda suç fiili işlediği sıradaki en küçük yaş 15, en büyük yaş 73, yaş ortalaması ise $29,6\pm 10,3$ olarak; araştırma grubunda görüşme sırasındaki en küçük yaş 18, en büyük yaş 73, yaş ortalaması ise $33,4\pm 9,9$ olarak bulunmuştur. Kontrol grubunda ise

en küçük yaş 17, en büyük yaş 54, yaş ortalaması ise $29,6 \pm 8,1$ olarak bulunmuştur.

Yaş değişkenine ilişkin gruplar arasındaki dağılım Tablo 3.1.'de verilmiştir.

Tablo 3.1 Yaş Değişkenine İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Yaş	Araştırma Grubu				Kontrol Grubu	
	Suç İşlediği Sıradaki Yaş		Görüşme Sırasındaki Yaş		N	%
18 altı	7	8,8	1	1,3	5	6,3
18-25	26	32,5	13	16,3	24	30
26-35	27	33,8	36	45	37	46,3
36-45	15	18,8	19	23,8	10	12,5
46-55	4	5	10	12,5	4	5
56-65	0	0	0	0	0	0
66 üstü	1	1,3	1	1,3	0	0
Toplam	80	100	80	100	80	100

Örneklemin cinayet suçu işlenmesinin yaş değişkeni ile ilişkili olup olmadığı İki Değişken İçin Ki-kare Testi ile analiz edilmiştir. Tablo 3.1.'de verilen yaş aralıklarına ilişkin çapraz tabloda beklenen değerler hücrelerin %20'sinden fazlasında 5'in altında olduğundan veri birleştirmeye gidilmiş ve yaş grupları 18 altı, 18-25, 26-35 ve 36 üstü olarak belirlenmiştir. Yine örneklemin cinayet suçu işlenmesinin yaş değişkeni ile ilişkili olup olmadığı yeni yaş aralıkları dikkate alınarak İki Değişken için Ki-kare Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre grupların yaşı ile cinayet suçuna karışması arasındaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($X^2=3,035$; $p=0,386$). Buna göre cinayet suçu işlenmesinin grupların yaş ortalamalarıyla ilişkili değildir. Araştırma grubunda yaş değişkeninin kategorilerine ilişkin anlamlı bir farklılık olup olmadığı ise Tek Örneklem için Ki-kare Testi analiz edilmiştir. Buna göre grup içinde ilgili değişken için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($X^2=47,200$; $p=0,000$). Cinayet suçu en çok 18-25 ve 26-35 yaş gruplarında işlenmiştir.

Gruplar medeni durumlarına göre değerlendirilmiştir. Araştırma grubu katılımcılarının medeni durumları suç işlemeden önce ve sonrasında farklılaşabilmektedir. Ceza infaz kurumuna girdikten sonra boşanan olgular olduğu gibi suç fiilini eşine karşı gerçekleştiren ve dolayısıyla evli iken suç fiili ile birlikte dul olan olgular da bulunmaktadır. Bu nedenle araştırma grubu için suç fiilinden önceki medeni durum dikkate alınmıştır.

Tablo 3.2. Medeni Duruma İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Medeni Durumu	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Evli	32	40	47	58,8
Bekar	21	26,3	30	37,5
Boşanmış	17	21,3	3	3,8
Dul	3	3,8	0	0
Birlikte yaşıyor	4	5	0	0
Ayrı yaşıyor	3	3,8	0	0
Toplam	80	100	80	100

Katılımcılar çocuklarının olup olmadığına ve varsa çocuk sayısına göre değerlendirilmiştir. Buna göre araştırma grubu katılımcılarının %63,8'inin (N=51), kontrol grubu katılımcılarının ise %47,5'inin (N=38) çocuğu vardır. Kontrol grubunun çocuk sayısı ortalaması $3\pm 1,6$ iken, en düşük çocuk sayısı 1, en yüksek çocuk sayısı ise 7'dir. Araştırma grubunun çocuk sayısı ortalaması ise $2,2\pm 1,2$ iken en düşük sayısı ve en yüksek çocuk sayısı kontrol grubu ile aynıdır.

Araştırma ve kontrol gruplarının eğitim durumu değerlendirilmiştir. Ceza infaz kurumlarında eğitim yaşamına devam etme imkanı mevcuttur. Araştırma grubu katılımcılarının bazıları bu imkandan faydalanarak eğitim düzeylerini yükseltmişlerdir. Dolayısıyla bu katılımcıların suç işleme sırasındaki eğitim düzeyi

ile görüşme sırasındaki eğitim düzeyleri arasında fark bulunmaktadır. Bu nedenle araştırma grubu için eğitim durumu suç fiili sırasındaki ve görüşme sırasındaki şeklinde ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Kontrol ve araştırma gruplarının eğitim düzeylerine ilişkin dağılım Tablo 3.3’de verilmiştir.

Tablo 3.3. Eğitim Duruma İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Eğitim Durumu	Araştırma Grubu				Kontrol Grubu	
	Suç İşlediği Sıradaki Eğitim Durumu		Görüşme Sırasındaki Eğitim Durumu		N	%
	N	%	N	%		
Okuyazar değil	10	12,5	4	5	6	7,5
Okuyazar	2	2,5	2	2,5	11	13,8
İlkokul terk	7	8,8	4	5	0	0
İlkokul mezunu	29	36,3	21	26,3	23	28,8
İlköğretim terk	6	7,5	4	5	0	0
İlköğretim öğrencisi	0	0	9	11,3	0	0
İlköğretim mezunu	8	10	10	12,5	12	15
Lise terk	4	5	0	0	0	0
Lise öğrencisi	0	0	11	13,8	0	0
Lise mezunu	5	6,3	6	7,5	16	20
Üniversite öğrencisi	2	2,5	2	2,5	4	5
Üniversite terk	2	2,5	2	2,5	0	0
Üniversite mezunu	5	6,3	5	6,3	8	10
Toplam	80	100	80	100	80	100

Araştırma grubunun suç fiili işlediği sıradaki eğitim düzeyi dikkate alınarak gruplar arasında cinayet suçu işlemenin eğitim durumu değişkeni ile ilişki olup olmadığı İki Değişken için Ki-kare Testi ile analiz edilmiştir. Tablo 3.3’ te verilen eğitim düzeylerine ilişkin çapraz tabloda beklenen değerler hücrelerin %20’sinden fazlasında 5’in altında olduğundan veri birleştirmeye gidilmiş ve eğitim grupları okuyazar olmayan, okuyazar, ilköğretim kademesi (İlköğretim kademesinden okulu terk edenler ve ilköğretim mezunları burada toplanmıştır), lise kademesi (Lise kademesinden okulu terk edenler ve lise mezunları burada toplanmıştır) ve üniversite

kademesi (Üniversite öğrencileri, üniversite eğitimin tamamlamadan okulu terk edenler ve üniversite mezunları burada toplanmıştır) olarak belirlenmiştir. Buna göre yapılan analiz sonucunda eğitim durumu değişkeni gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur ($X^2= 12,266$; $p=0,015$). Cinayet suçu işleyen grup ilkokul kademesinde daha yoğun olarak toplanmıştır.

Grupların çalışma durumlarına göre ve katılımcı eğer çalışıyorsa mesleğine göre değerlendirilmiş ve elde edilen dağılım Tablo 3.4’de verilmiştir. Cinayet suçu işleyen ve suç işlemeyen gruplar arasında çalışma durumuna göre farklılaşma olup olmadığı İki Değişken için Ki-kare Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre herhangi bir işte çalışıyor olma değişkeninin iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur ($X^2=9,693$; $P=0,002$). Cinayet işleyen grupta herhangi bir işte çalışma oranı daha yüksektir.

Tablo 3.4. Çalışma Durumu ve Mesleğe İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Çalışma durumu	Meslek	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
		N	%	N	%
Çalışıyor	İşçi	19	23,8	14	17,5
	Hizmet sektöründe eleman (garson, satış görevlisi gibi)	25	31,3	18	22,5
	Esnaf	8	10,0	0	0
	Orta düzey yönetici	1	1,3	1	1,8
	Muhasebeci	1	1,3	4	5
	Öğretmen	1	1,3	2	2,5
	Mühendis	2	2,5	2	2,5
	Tercüman	1	1,3	0	0
	Sanatçı	2	2,5	0	0
	Çalışmıyor	Öğrenci	2	2,5	0
Ev hanımı		18	22,5	39	48,8
Toplam		80	100	80	100

Katılımcılara gelir düzeyleri sorulmuş ve yanıtlar düşük, orta, yüksek olarak gruplandırılmıştır. Grupların gelir durumuna ilişkin dağılımı Tablo 3.5’de verilmiştir.

Tablo 3.5. Gelir Durumuna İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Gelir durumu	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Düşük	26	32,5	29	36,3
Orta	40	50	49	61,3
Yüksek	14	17,5	2	2,5
Toplam	80	100	80	100

Katılımcılara hayatlarının büyük bölümünü geçirdikleri yerleşim biriminin türü sorulmuştur. Bu değişkene ilişkin gruplar arasındaki dağılım Tablo 3.6’da verilmiştir. Cinayet suçu işleyen grupta ilgili değişkene grup içinde anlamlı bir dağılım olup olmadığı ise Tek Örneklem için Ki-kare Testi analiz edilmiştir. Buna göre grup içinde ilgili değişken için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($X^2=115,800$; $p=0,000$). Cinayet suçu işleyenler büyük oranda hayatlarının büyük kısmını büyükşehirde geçirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3.6. Katılımcılarının Hayatlarının Büyük Bölümünü Geçirdiği Yerleşim Birimine İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Hayatının büyük bölümünü geçirdiği yerleşim birimi	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Köy/kasaba	5	6,3	6	7,5
İlçe	1	1,3	8	10
Şehir	13	16,3	15	18,8
Büyükşehir	61	76,3	51	63,8
Toplam	80	100	80	100

Gruplar, anne babasının öz-üvey olma durumu ve birlikte büyüdüğü ebeveyn/ebeveynler grubuna ilişkin olarak karşılaştırılmışlardır. Anne-baba özlük

durumuna ilişkin dağılım Tablo 3.7’de verilmiştir. Anne babanın öz ya da üvey olma durumunun gruplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği annenin ya da babanın üvey olduğu kalımcılar birleştirilerek İki Değişken için Ki-kare Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre gruplara arasında ebeveynlerden birinin üvey olması durumuna ilişkin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır ($X^2=2,441$; $p=0,118$). Buna göre ebeveynlerin üvey ya da öz olması cinayet suçuyla ilişkili değildir.

Tablo 3.7. Anne-Baba Özlük Durumuna İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Anne-baba özlük durumu	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Anne-baba öz	72	90	77	96,3
Anne öz, baba üvey	3	3,8	2	2,5
Baba öz, anne üvey	5	6,3	1	1,3
Toplam	80	100	80	100

Katılımcıların birlikte büyüdüğü ebeveyne/ebeveynlere ilişkin gruplar arası dağılım ise Tablo 3.8’de verilmiştir.

Tablo 3.8. Katılımcıların Birlikte Büyüdüğü Ebeveyne/Ebeveynlere İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Birlikte büyüdüğü ebeveyn/ebeveynler grubu	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Anne-baba ile büyümüş	60	75	72	90
Boşanmış aile; anne ile büyümüş	4	5	1	1,3
Boşanmış aile; baba ile büyümüş	1	1,3	2	2,5
Boşanmış aile; anne-baba dışında bir aile üyesi ile büyümüş	10	12,5	0	0
Anne ölmüş; baba ile büyümüş	2	2,5	2	2,5
Baba ölmüş; anne ile büyümüş	3	3,8	3	3,8
Toplam	80	100	80	100

Grupların kardeş sayılarına ilişkin elde edilen bulgular şu şekildedir. Araştırma grubunun kardeş sayısı ortalaması $3,8\pm 2,5$ iken kontrol grubunun kardeş

sayısı 5±2,9'dur. Her iki grupta da en düşük kardeş sayısı 0 iken en yüksek kardeş sayısı 14'tür. Katılımcıların kardeş sayılarına ilişkin dağılım Tablo 3.9'da verilmiştir.

Tablo 3.9. Kardeş Sayısına İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Kardeş sayısı	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Kardeşi yok	5	6,3	1	1,3
1 kardeş	9	11,3	8	10
2-4 arası kardeş	38	47,6	31	38,8
5-7 arası kardeş	24	30,0	25	31,3
8 ve üstü kardeş	4	5,2	15	18,9
Toplam	80	100,0	80	100

Katılımcılar daha önce herhangi bir ruhsal bozukluk geçirmiş olma durumlarına ve ailede herhangi bir ruhsal/mental bozukluğu olan birey bulunma durumuna göre değerlendirilmiştir. Buna göre kontrol grubunda ruhsal bozukluk geçmişi ve ailede ruhsal/mental bozukluğu olan birey bulunmazken araştırma grubunun %6,3'ünde (N=5) ruhsal bozukluk geçmişi, %5'inde (N=4) ise ailede ruhsal/mental bozukluğu olan birey bulunmaktadır. Ruhsal hastalık geçmişi bulunan katılımcıların ikisi konversif bozukluk, biri manik-depresif bozukluk, biri panik atak bozukluğu tanısını aldığını belirtirken biri aldığı tanıyı bilmediğini söyleyip hastalığını "sinirsel" olarak tarif etmiş ve çocukluğundan bu yana farmakolojik tedavi gördüğünü dile getirmiştir. Ailedeki ruhsal/mental bozukluğu olan birey ve hastalığı ise üç katılımcıda öz kardeşte gelişim geriliği ve bir katılımcıda öz annede psikotik bozukluk olarak belirtilmiştir.

Katılımcıların sigara kullanımına ilişkin bulgular Tablo 3.10'da, sigara kullanan katılımcıların tüketim miktarına ilişkin bulgular ise Tablo 3.11'de verilmiştir.

Araştırma grubunda ceza infaz kurumuna girdikten sonra da sigara kullanımı başlayabilmekte ya da maddi yetersizlikler gibi nedenlerle bırakabilmektedir. Bu nedenle bu katılımcılar için hem ceza infaz kurumuna girmeden önceki hem de görüşme sırasındaki sigara kullanımına ilişkin bilgiler ayrı ayrı incelenmiştir. Gruplar arasında sigara kullanımına ilişkin anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı Araştırma grubu için suç fiili işlediği sıradaki sigara kullanımı dikkate alınarak İki Değişken için Ki-kare Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre grupla arasında sigara kullanma değişkenine ilişkin istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=9,026$; $p=0,003$). Cinayet suçu işleyen grupta sigara kullananların oranı daha fazladır.

Tablo 3.10. Sigara Kullanımına İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Sigara kullanımı	Araştırma Grubu				Kontrol Grubu	
	Ceza İnfaz Kurumuna Girmeden Önceki Kullanım		Görüşme Sırasındaki Kullanım		N	%
	N	%	N	%		
Kullanan	50	62,5	54	67,5	31	38,8
Kullanmayan	30	37,5	26	32,5	49	61,3
Toplam	80	100	80	100	80	100

Tablo 3.11. Sigara Tüketim Miktarına İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Tüketim miktarı	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Günde 4 paket	1	1,3	0	0
Günde 2-3 paket	11	19,6	0	0
Günde 1 paket	14	25	16	48,5
Günde 10 tane ile 1 paket arası	20	37,5	6	18,2
Günde 10 taneden az	7	12,5	10	30,3
Haftada 3-4 tane	1	1,8	1	3
Ayda 3-4 tane	2	3,6	0	0
Toplam	56	100	33	100

Katılımcılara aile içi şiddetin varlığına ilişkin sorular, babadan anneye yönelik, ebeveynlerden kardeşlere yönelik ve ebeveynlerden katılımcının kendisine yönelik şiddeti için ayrı ayrı sorulmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 3.12’de verilmiştir. Bu değişkenlerin gruplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği İki Değişken için Ki-kare Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre gruplar arasında babanın anneye yönelik şiddetin varlığı ($X^2=4,972$; $p=0,02$) ile ebeveynlerin katılımcıya uyguladığı şiddetin varlığı ($X^2=4,841$; $p=0,02$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırma grubunda hem babanın anneye uyguladığı şiddet hem de ebeveynlerin katılımcının kendisine uyguladığı şiddetin varlığına ilişkin oranlar kontrol grubuna kıyasla daha yüksektir.

Tablo 3.12 Aile İçi Şiddetin Varlığına İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Değişken	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Babanın anneye yönelik şiddeti				
Var	31	38,8	18	22,5
Yok	49	61,8	62	77,5
Toplam	80	100	80	100
Ebeveynlerin katılımcının kardeşlerine yönelik şiddeti				
Var	20	26,7	12	15,2
Yok	55	73,3	67	84,8
Toplam	75	100	79	100
Ebeveynlerin katılımcının kendisine yönelik şiddeti				
Var	21	26,3	10	12,5
Yok	59	73,8	70	87,5
Toplam	80	100	80	100

Katılımcıların evlilik sayısına ilişkin bilgiler değerlendirilmiş ve gruplar arasında elde edilen dağılım Tablo 3.13’de verilmiştir.

Tablo 3.13. Evlilik Sayısına İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Evlilik sayısı	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
1 evlilik	47	79,9	49	100
2 evlilik	11	18,6	0	0
3 evlilik	1	1,7	0	0
Toplam	59	100	49	100

Katılımcıların ilk evlilik yaşına ilişkin bilgiler değerlendirilmiştir. Araştırma grubunda en küçük evlilik yaşı 11, en büyük evlilik yaşı 30, evlilik yaş ortalaması ise $16,7 \pm 3,4$ iken kontrol grubunda en küçük evlilik yaşı 14, en büyük evlilik yaşı 38 ve evlilik yaşı ortalaması $20,8 \pm 4,6$ olarak bulunmuştur. Gruplar arasında elde edilen dağılım Tablo 3.14’de verilmiştir.

Tablo 3.14 İlk Evlilik Yaşına İlişkin Gruplar Arası Dağılım

İlk Evlilik Yaşı	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
15 yaş altı	18	30	1	2
15-18 yaş arası	28	46,7	20	40,8
19-25 yaş arası	13	21,7	23	46,9
26-30 yaş arası	1	1,7	2	4,1
31 ya ve üstü	0	0	3	6,1
Toplam	60	100	49	100

Katılımcıların ilk evliliklerinde eşyle yaş farkına ilişkin bilgiler değerlendirilmiştir. Araştırma grubunda en düşük yaş farkı 0, en büyük yaş farkı 25, yaş farkı ortalaması ise $6,9 \pm 5,6$ iken kontrol grubundaki en küçük yaş farkı 0, en büyük yaş farkı 13, yaş farkı ortalaması ise $4,38 \pm 3,4$ olarak bulunmuştur. Gruplar arasında elde edilen dağılım Tablo 3.14’de verilmiştir.

Tablo 3.15 İlk Eş ile Yaş Farkına İlişkin Gruplar Arası Dağılım

İlk Evlilikte Eş ile Yaş Farkı	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Fark yok	6	10	7	17,9
1-5 yaş arası	23	38,3	18	46,2
6-10 arası	15	25	9	23,1
11 ve üstü	16	26,7	5	12,8
Toplam	60	100	39	100

Katılımcıların ilk evliliklerini nasıl yaptıkları sorulmuş ve elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Gruplar arasında elde edilen dağılım Tablo 3.15'te verilmiştir. Araştırma grubu içinde kaçırılarak evlendiğini belirten üç katılımcı dikkat çekicidir. Bu katılımcılar kendilerinin istemediği ve ailelerinin de onaylanmadığı kişiler tarafından kaçırıldıklarını, daha sonra ailelerinin razı olmasıyla evlenmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında evlenme şekli değişkenine bağlı bir farklılaşma olup olmadığı İki Değişken için Ki-kare Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre gruplar arasında evlilik şekline göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur ($X^2=9,189$; $p=0,027$). Araştırma grubunda kaçarak evlenenlerin oranı daha yüksektir.

Tablo 3.16. İlk Evlilik Şekline İlişkin Gruplar Arası Dağılım

İlk Evlilik Şekli	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Görücü usulü ile	31	51,7	33	67,3
Aile onayı ile aşk evliliği	14	23,3	14	28,6
Kaçarak	12	20	2	4,1
Kaçırılarak	3	5	0	0
Toplam	60	100	49	100

Katılımcılardan evlilik öyküsü olanların eşleri tarafından şiddete maruz kalıp kalmadığı ve eşin çocuklara yönelik olarak şiddet uygulayıp uygulamadığına ilişkin

gruplar arası dağılım Tablo 3.16’da verilmiştir. Bu değişkenlerin gruplara arasında farklılaşma gösterip göstermediği her değişken için ayrı olarak İki Değişken için Ki-kare Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre eşin hem katılımcıya uyguladığı şiddet ($X^2=19,286$; $p=0,000$), hem de eşin çocuklara uyguladığı şiddet ($X^2=26,691$; $p=0,000$) değişkenleri gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Araştırma grubundaki katılımcılar eşlerinden şiddet gördüklerini ve eşlerinin çocuklarına yönelik olarak da şiddet uyguladığını daha fazla bildirmişlerdir.

Tablo 3.17. Evlilik Öyküsü Olan Katılımcılar İçin Aile İçi Şiddet Değişkeni Açısından Gruplar Arası Dağılımı

Değişken	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Eşin katılımcıya yönelik şiddeti				
Var	36	60	9	18,4
Yok	24	40	40	81,6
Toplam				
Eşin çocuklara yönelik şiddeti				
Var	28	50	1	2,3
Yok	28	50	42	97,7
Toplam				
	56	100	43	100

Katılımcılara hayatlarının herhangi bir döneminde intihar etmeyi düşünüp düşünmediklerini, düşündüler ise deneyip denemedikleri sorulmuş ve bu değişkenlerin gruplara arasındaki dağılımı Tablo 3.17’de verilmiştir. Bu değişken bağlamında gruplara arasında bir ilişki olup olmadığı Ki Kare Bağımsızlık Testi ile ölçülmüş ve gruplar ile intihar düşüncesi/denemesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($X^2=30,123$; $p=0,000$). Araştırma grubu üyelerinde intihar girişiminde bulunma oranı daha yüksektir.

Tablo 3.18. İntihar Düşüncesi/Denemesine İlişkin Gruplar Arası Dağılımı

İntihar Düşüncesi/Denemesi	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Hiç düşünmedim	34	42,5	66	82,5
Düşündüm, denemedim	13	16,3	8	10
Denedim	33	41,3	6	7,5
Toplam	80	100	80	100

Araştırma grubunda katılımcıların bir kısmı ceza infaz kurumuna girdikten sonra intihar denemesi görüldüğünden araştırma grubu için ceza infaz kurumuna girmeden önce ve sonra olarak değerlendirilmiştir. Buna göre intiharı deneyen 33 kişinin %63,6'sı (N=21) ceza infaz kurumuna girmeden önceki yaşamında, %24,2'si (N=8) ceza infaz kurumuna girdikten sonra, %12,1'i ise (N=4) hem ceza infaz kurumuna girmeden önce hem de girdikten sonra denediklerini ifade etmişlerdir

İntiharı deneme sayısına ilişkin olarak ise kontrol grubundaki 6 kişinin intiharı bir kez denedikleri; araştırma grubunda bulunan 33 kişinin %69,7'si (N=23) bir kez, %15,2'si (N=5) iki kez, %6,1'i (N=2) üç kez ve %9,1'i (N=3) dört kez denediklerini belirtmişlerdir. Kullanılan intihar yöntemleri ise Tablo 3.18'de verilmiştir (İntihar yöntemlerine ilişkin ayırım TÜİK'ten alınmıştır). Kimyevi madde kullanarak intihar girişimden bulunan tüm katılımcılarda alınan madde farmakolojik bir maddedir. Kesici alet kullanarak intihar girişiminde bulunanlar el bileklerini jilet kullanarak kesmişlerdir. Diğer kategorisine dahil olan yöntemler ise bir kişide batın bölgesini bıçaklama iken bir kişide ise elle boğmadır.

Tablo 3.19 Kullanılan İntihar Yöntemlerine İlişkin Gruplar Arası Dağılım

İntihar yöntemi	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Kimyevi madde kullanarak	23	69,7	6	100
Kesici bir alet kullanarak	6	18,2	0	0
Asarak	1	3	0	0
Suya atarak	1	3	0	0
Diğer	2	6	0	0
Toplam	33	100	6	100

3.2. Sabıka ve Suç Öyküsünün Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma grubundaki katılımcılar hükümlü, hükümözlü ve tutuklulardan oluşmaktadır. 80 katılımcının hukuki durumuna ilişkin dağılım Tablo 3.19 verilmiştir.

Tablo 3.20. Araştırma Grubunun Hukuki Duruma İlişkin Dağılım

Hukuki Durum	N	%
Hükümlü	22	27,5
Hükümözlü	41	51,3
Tutuklu	17	21,3
Toplam	80	100

Araştırma grubunun cezaevinde bulunma sürelerine ilişkin dağılım Tablo 3.20'de verilmiştir.

Tablo 3.21. Araştırma Grubunun Ceza İnfaz Kurumunda Bulunduğu Süreye İlişkin

Dağılım

Ceza infaz kurumunda bulunduğu süre	N	%
6 aydan az	5	6,3
6 ay-1 yıl arası	5	6,3
1 yıl-3 yıl arası	19	23,8
3 yıl-5 yıl arası	26	32,5
5 yıldan fazla	25	31,3
Toplam	80	100

Araştırma grubu katılımcılarına daha önce herhangi bir suçla ilişkin sabıklarının olup olmadığı sorulmuştur. Buna göre grubun sadece %1'inin (N=1) daha önce sabıkası bulunmaktadır. Bu katılımcının daha önceki sabıkası fuhuşa aracılık etmek suçundandır.

Her iki gruba da ailelerinde herhangi bir suçla ilişkin sabıklı bir birey olup olmadığı sorulmuştur. Kontrol grubundaki katılımcılar ailelerinde herhangi bir suçtan dolayı sabıkası olan birey bulunmadığını bildirmişlerdir. Araştırma grubunda ise grup katılımcılarının (N=57) %15'i ailelerinde sabıklı bir bireyin olmadığını, %71,3'ü ise (N=12) ailelerinde sabıklı bir bireyin olduğunu bildirmiştir. Grubun %13,8'i ise aile bireylerinden kendisiyle aynı suçtan dolayı eşzamanlı olarak sanık durumunda bulunanlar olduğunu bildirmiştir. Sabıkası olan aile bireylerinin katılımcı ile yakınlığı ve karıştığı suç türüne ilişkin dağılım Tablo 3.21'de verilmiştir.

Tablo 3.22. Araştırma Grubunda Sabıkası Olan Aile Bireylerinin Katılımcı İle Yakınlığı ve Suç Türüne İlişkin Dağılım

Suç türü	Yakınlık durumu		
	Baba	Erkek kardeş	Kız kardeş
Uyuşturucu madde bulundurma ve satma	1	3	0
Adam yaralama	1	2	0
Adam öldürme	1	1	1
Ruhsatsız silah bulundurma	0	1	0
Siyasi suç	1	0	0
Toplam	4	7	1

80 olgudan oluşan araştırma grubunun %96,3'si (N=77) suçu tek bir kurban karşı işlemiştir. Olguların %3,8'inde (N=3) ise iki kurban bulunmaktadır. Ayrıca dört olguda cinayet fiili katılımcıların ikisi, bir olguda ise üçü tarafından birlikte işlemiştir. Bu nedenle saldırgan sayısı mağdur sayısı ile eşit değildir. 80 olguda toplam kurban sayısı 77'dir.

Kurbanın yaşına ilişkin dağılım Tablo 3.22'de verilmiştir. Kurbanın yaş ortalaması $34,5 \pm 17,8$ iken en küçük kurban yaşı 0 (yenidoğan), en büyük kurban yaşı 84'tür.

Tablo 3.23. Kurbanın Yaşına İlişkin Dağılım

Yaş	N	%
Yenidoğan	5	6,5
1-6 yaş	2	2,6
7-18 yaş	4	5,2
19-25 yaş	8	10,4
26-35 yaş	25	32,5
36-45 yaş	13	16,9
46-55 yaş	14	18,2
56-65 yaş	3	3,9
66 yaş üstü	3	3,9
Toplam	77	100

Kurbanın cinsiyetine ilişkin dağılıma bakıldığında kurbanların %75'i (N=60) erkek, %22,5'i (N=18) kadın iken kurbanların %2,5'i (N=2) henüz anne karnındayken öldüğünden dolayı cinsiyeti katılımcı tarafından bilinmemektedir.

Araştırma grubu katılımcıları için öldürme suçunu kime karşı işlediklerine her bir saldırgan için değerlendirilmiştir. Saldırgan ve kurban arasındaki toplam 83 ilişki durumuna ilişkin dağılım Tablo 3.23'de verilmiştir. Tanıdık kategorisine giren kişiler komşusu, eşinin arkadaşı, çocuğunun arkadaşı, hemşerisi gibi tanışıklık türlerini içermektedir.

Tablo 3.24. Saldırgan İle Kurban Arasındaki Yakınlık Durumuna İlişkin Dağılım

Yakınlık durumu	N	%
Eş	15	18,8
Eski eş	3	3,8
Sevgili	3	3,8
Eski sevgili	2	2,5
Çocuğu	4	5
Yenidoğan	5	6,3
Üvey çocuğu	2	1,3
Kardeş	1	1,3
Anne	1	1,3
Baba	1	1,3
2. derece akraba	9	10
3. derece akraba	2	2,5
Arkadaş	5	6,3
Tanıdık	22	26,3
Yabancı	8	10
Toplam	83	100

Saldırganın öldürme fiili sırasında herhangi bir suç aleti kullanıp kullanmadığı, kullandıysa ne tür bir araç kullandığına ilişkin dağılım Tablo 3.24'de verilmiştir. Tablo 3.24'de yer alan delici-kesici aletlerin tamamı ev tipi bıçaktır, kesici-ezici alet keserdir, ezici alet bir olguda sopa ve bir olguda taşır. Ateşli

silahlarda ise biri (av tüfeği) dışında tamamı tabancadır. Kullanılan ateşli silahların bazıları saldırganın kendisine (N=2), bazıları aile üyelerinden birine (N=7), bazıları ise aile üyeleri dışındaki birine (N=5) aittir. Diğer kategorisinin içeriği ise metal biblo (N=3), ev tipi tüp (N=1) otomobil (N=1) iken bir olguda birçok farklı aletin kullanıldığı işkence yöntemidir. Birden fazla alet türünün kullanıldığı olguların üçünde aletlerden biri kesici-delici alet olan bıçakken kullanılan diğer ikinci alet testere, kablo ve metal biblodur. Birden fazla aletin kullanıldığı diğer olguda maktül tabanca vurulmuş ve cesedi yakılmıştır.

Kullanılan ateşli silahların bazıları saldırganın kendisine (N=2), bazıları aile üyelerinden birine (N=7), bazıları ise aile üyeleri dışındaki birine (N=5) aittir.

Tablo 3.25. Suç Aleti Kullanımına İlişkin Dağılım

Değişken	N	%
Suç aleti kullanımı		
Var	64	75,9
Yok	16	24,1
Toplam	70	100
Kullanılan suç aleti türü		
Kesici-delici alet	36	56,3
Kesici-ezici alet	1	1,6
Ezici alet	2	3,1
Ateşli silah	13	20,3
Kimyevi madde	2	3,1
Birden fazla alet türü	4	6,3
Diğer	6	9,4
Toplam	64	100
Suç aleti kullanılmayan olgularda öldürme şekli		
Elle boğma	7	43,8
Kafasını duvara çarpma yolu ile	2	12,5
Tekmeleme yolu ile	2	12,5
Yenidoğan istismarı	3	18,8
Yüksekten itme yolu ile	1	6,3
Travmatik asfiksi	1	6,3
Toplam	16	100

Öldürme fiili için saldırganların herhangi biri ya da birilerinden yardım alıp almadığına ilişkin bilgiler değerlendirilmiş ve elde edilen bulgulara göre 80 olgunun %45'inde (N=36) saldırgan fiil için kimseden yardım almadığı, %35'inde (N=28) bir kişiden, %17,5'ünde (N=14) iki kişiden, %2,5'u (N=2) dört kişiden yardım aldığı bulgulanmıştır. Yardım alınan (suç ortağı) kişilerin saldırgan ile yakınlık durumuna ilişkin dağılım Tablo 3.25'de verilmiştir.

Tablo 3.26. Suç Ortağının/Ortaklarının Saldırgan İle Yakınlık Durumuna İlişkin Dağılım

Yakınlık Durumu	N	%
Eş	9	15,3
Sevgili	13	22,0
Anne	1	1,7
Baba	2	3,4
Çocuk	2	3,4
Kardeş	10	16,9
Arkadaş	12	20,3
Akraba	4	6,8
Tetikçi	5	8,5
Diğer	1	1,7
Toplam	59	100

80 öldürme fiilinin planlı olup olmadığına ilişkin değerlendirme sonucunda %28,7'inin (N=23) planlı/tasarlayarak olduğu, %71,3'ünün (N=57) plansız/tasarlamadan gerçekleştiği görülmüştür.

Araştırma grubu katılımcılarına öldürme fiilinden dolayı pişmanlık duyup duymadıkları sorulmuştur. Buna göre olguların %77,5'i (N=62) pişmanlık duyduğunu belirtirken %22,5'i (N=18) pişmanlık duymadığını ifade etmiştir.

3.3. Alkol ve Madde Kullanımına İlişkin Bulgular

Alkol tüketimi ve uyuşturucu/uyarıcı madde kullanımı hem katılımcının kendisi hem de katılımcının ebeveynleri için araştırılmıştır. Buna göre elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Katılımcıların anne ve babalarının alkol kullanma durumlarına ilişkin dağılım Tablo 3.26’da verilmiştir. Değişkenler gruplar arasında İki Değişken için Ki-kare Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre gruplar arasında annenin alkol tüketimine ilişkin istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken ($X^2=0,084$; $p=0,772$) babanın alkol tüketimi arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($X^2=8,797$; $p=0,032$). Cinayet suçu işleyen katılımcılar arasında babanın her gün alkol tükettiği katılımcı oranı daha yüksektir.

Tablo 3.27. Anne ve Babanın Alkol Tüketimine İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Değişken	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Babanın alkol tüketimi				
Hiç	54	67,5	67	83,8
Özel günlerde	15	18,8	10	12,5
Haftada 3-4 gün	2	2,5	2	2,5
Her gün	9	11,3	1	1,3
Toplam	80	100	80	100
Annenin alkol tüketimi				
Hiç	73	91,3	74	92,5
Özel günlerde	7	8,8	6	7,5
Haftada 3-4 gün	0	0	0	0
Her gün	0	0	0	0
Toplam	80	100	80	100

Katılımcıların anne ve babalarının uyuşturucu ya da uyarıcı maddeyi hayatının herhangi bir döneminde kullanıp kullanmadığına ilişkin sorulara her iki

gruptaki tüm katılımcılar hem anne hem de baba madde kullanım öyküsü olmadığını bildirmişlerdir.

Katılımcıların alkol kullanma durumları gruplar arasında İki Değişken için Ki-kare Testi ile incelenmiştir. Buna göre gruplar arasında alkol kullanımına ilişkin gruplar arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır ($X^2=4,907$; $p=0,179$). İlgili değişkene ilişkin gruplar arası dağılım Tablo 3.27’de verilmiştir.

Tablo 3.28. Alkol Kullanımına İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Alkol Tüketimi	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Hiç	48	60	58	72,5
Özel günlerde	24	30	20	25
Haftada 3-4 gün	4	5	1	1,3
Her gün	4	5	1	1,3
Toplam	80	100	80	100

Katılımcıların uyuşturucu/uyarıcı madde kullanma durumları gruplar arasında İki Değişken için Ki-kare Testi ile incelenmiştir. Buna göre gruplar arasında uyuşturucu/uyarıcı madde kullanımına ilişkin gruplar arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır ($X^2=3,840$; $p=0,05$). İlgili değişkene ilişkin gruplar arası dağılım Tablo 3.28’de verilmiştir.

Tablo 3.29. Uyuşturucu / Uyarıcı Madde Kullanımına İlişkin Gruplar Arası Dağılım

Uyuşturucu / Uyarıcı Madde Kullanımı	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu	
	N	%	N	%
Var	8	10	2	2,5
Yok	72	90	78	97,5
Toplam	80	100	80	100

3.4. Büyük Beşli Envanteri'ne İlişkin Bulgular

Gruplar arasında BBE'nin beş alt faktöründen (dışadönüklük, yumuşak başlılık, sorumluluk alma, nevrozizm, açıklık) alınan puan ortalamalarına göre farklılaşma olup olmadığı İlişkisiz Örneklem için T Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre yumuşak başlılık dışındaki tüm alt faktörlerde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Analiz sonucunda her alt faktöre ilişkin elde edilen sonuçlar Tablo 3.29'da verilmiştir.

Tablo 3.30. Gruplar Arasında BBE'nin Alt Faktörlerine İlişkin Yapılan İlişkisiz Örneklem için T Testi Sonuçları

BBE'nin Alt Faktörleri	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu		t	sig.
	Ort.	SS	Ort.	SS		
Dışadönüklük	26,26	4,03	28,17	4,07	-2,983**	0,003
Yumuşak başlılık	33,99	3,07	34,30	3,39	-0,611	0,542
Sorumluluk alma	36,77	3,54	35,53	3,77	2,139**	0,034
Nevrotizm	25,95	4,56	23,92	3,87	3,025**	0,003
Açıklık	34,51	3,90	35,92	3,96	-2,273**	0,024

Gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma bulunan sorumluluk alma ve nevrozizm alt faktörlerinde cinayet suçu işleyen grup daha yüksek puanlar alırken dışadönüklük ve açıklık alt faktörlerinde kontrol grubu daha yüksek puanlar almıştır.

3.5. Pozitif ve Negatif Duygulanım Ölçeği'ne İlişkin Bulgular

Gruplar arasında Pozitif ve Negatif Duygulanım Ölçeği'nin iki alt faktöründen (pozitif duygulanım ve negatif duygulanım) alınan puan ortalamalarına göre farklılaşma olup olmadığı İlişkisiz Örneklem için T Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre pozitif duygulanım için gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı, negatif duygulanım için gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Analiz sonucunda alt faktörlere ilişkin elde edilen sonuçlar Tablo 3.30'da verilmiştir.

Tablo 3.31. Gruplar Arasında PANAS'ın Alt Faktörlerine İlişkin Yapılan İlişkisiz Örneklem için T Testi Sonuçları

PANAS'ın Alt Faktörleri	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu		t	sig.
	Ort	SS	Ort	SS		
Pozitif Duygulanım	26,66	8,33	24,71	7,69	1,538	0,126
Negatif Duygulanım	15,04	8,05	10,62	6,76	3,754**	0,000

Gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma bulunan negatif duygulanım alt faktöründen cinayet suçu işleyen grup daha yüksek puanlar almıştır.

3.6. Başetme Yolları Ölçeği'ne İlişkin Bulgular

Gruplar arasında Başetme Yolları Ölçeği'nin yedi alt faktöründen (planlı problem çözme, kendine saklama, sosyal destek arama, kaçınma, sorumluluğu kabul etme, kadercilik, doğaüstü güçlere inanış) alınan puan ortalamalarına göre farklılaşma olup olmadığı İlişkisiz Örneklem için T Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre planlı problem çözme, kendine saklama, sosyal destek arama ve sorumluluğu kabul etme alt faktörleri için gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı; kaçınma, kadercilik ve doğaüstü güçlere inanış alt faktörleri için gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur.

Tablo 3.32. Gruplar Arasında WCQ'nun Alt Faktörlerine İlişkin Yapılan İlişkisiz Örneklem için T Testi Sonuçları

WCQ'nin Alt Faktörleri	Araştırma Grubu		Kontrol Grubu		t	Sig.
	Ort	SS	Ort	SS		
Planlı Problem Çözme	22,54	4,69	23,61	4,24	-1,520	0,130
Kendine Saklama	12,74	5,2	12,52	3,97	0,290	0,772
Sosyal Destek Arama	11,44	5,04	12,36	3,36	-1,365	0,174
Kaçınma	16,47	4,28	13,92	5,04	3,450**	0,001
Sorumluluğu Kabul Etme	9,39	4,98	10,6	4,03	-1,694	0,092
Kadercilik	16,31	4,01	13,62	4,39	4,041**	0,000
Doğaüstü Güçlere İnanış	9,89	3,97	7,69	3,05	3,927**	0,000

Gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma bulunan kaçınma, kadercilik ve doğaüstü güçlere inanış alt faktörlerinde cinayet işleyen grup daha yüksek puanlar almışlardır.

4. BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve ilgili literatür ışığında yorumlanmıştır.

Katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin bulgulara bakıldığında her iki grubun da yaş ortalamasının 29,6 olduğu görülmüştür. Araştırma grubu katılımcılarının yaş değişkeni kategorilerine ilişkin anlamlı bir dağılım gösterip göstermediğine bakıldığında cinayet suçu işleyen kadınların en çok 18-25 ve 26-35 yaş aralığında toplandığı dolayısıyla genç yetişkin nüfustan olduğu görülmüştür. Bu bulgu literatürle uyumlu bir bulgudur (Adinkrah, 2007; Pretorius ve Botha, 2006; Kruttschnitt, Gartner ve Hussemann, 2008). Kadınların cinayet suçuna yönelimi genellikle geç yetişkinlik döneminde gerçekleşmektedir. Bu durum bu dönemde kadına yüklenen sosyal sorumluluklarla, toplumun beklentilerinin artmasıyla, sosyal destek unsurlarının azalması -özellikle aile desteği- ve buna karşılık psikolojik olarak yeterli gücün bulunmamasıyla açıklanabilir.

Cinayet suçu işleyen kadınların %8,8'i bu suçu 18 yaşından küçükken, yani çocukken işlemiştir. Yukarıda belirtildiği gibi kız çocukları tarafından işlenen cinayetler yetişkin kadınlar tarafından işlenen cinayetlerinden farklı olarak değerlendirilmekte ve yeni bir çalışma alanı oluşturmaktadır. Heide ve Solomon (2009) kız çocuklarının son yıllarda şiddet suçlarını daha çok işlemesine rağmen

cinayet suçundan tutuklanan kız çocuğu sayısının son 30 yıllık dönemde sabit kaldığını belirtmektedir. Dolayısıyla kız çocuklarını cinayete sevkeden nedenlerin farklılık göstermesi gerekmektedir. Araştırmacılar bu konuda gelişimsel faktörlerin önemine dikkat çekmekte, çocukluk dönemi yaşantılarının ileri yaşlarda şiddete yönelme üzerinde belirleyici etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Cinayet suçu işleyen kız çocuklarına ilişkin çalışmalar, çocukların korunması, çocuk istismarının önlenmesi çalışmalarının kız çocuklarını cinayete sevkeden psikolojik nedenleri bertaraf etmek açısından önem taşıdığını göstermektedir.

Elde edilen bulgulara göre cinayet suçu işleyen kadınların %40'ı evli, %26,3'ü bekar, %21,3'ü boşanmış ve geriye kalanlar ise dul, nikahsız olup birlikte yaşayan ya da evli olup ayrı yaşayan kadınlardan oluşmaktadır. Ayrıca araştırma grubu katılımcılarının %63,8'inin, kontrol grubu katılımcılarının ise %47,5'inin çocuğu vardır. Dolayısıyla farklı medeni durumlara sahip kadınların cinayet suçuna karışabileceği ve bunun çocuk sahibi olma unsurundan etkilenmediği görülmüştür. Dugan ve diğerlerinin (1999) yaptığı bir çalışmada ise ABD'de son 20 yıllık bir dönemi kapsayan maritist dosyaları taranmıştır ve ABD'de kadınların partnerlerini öldürme olayının 20 yılda ciddi şekilde azaldığına dikkat çekilmiş. Bunun nedeni olarak “maruz kalmanın azalması” kuramı öne sürülmüştür. Araştırmacılara göre bu durumun üç unsuru bulunmaktadır: birincisi evlilik yapısının değişmesi ve boşanmanın artması, ikincisi kadınların ekonomik statüsünün güçlenmesi, üçüncüsü ise aile içi şiddete karşı yardım imkanlarının artması. Rosenfeld (1997) de son 25 yılda yakın partner cinayetlerinde ciddi bir azalma tespit etmekte ve evlilik oranının azalması ile bu eğilim arasında paralellik kurmaktadır.

Sosyal statüye ilişkin olduğu düşünülen eğitim, çalışma durumu, gelir durumu, hayatının büyük bölümünü geçirdiği yerleşim birimi değişkenleri burada birlikte yorumlanacaktır. Grupların eğitim durumları incelendiğinde gruplara arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olduğu, cinayet suçu işleyen grubun ağırlıklı olarak ilköğretim kademesinden terk ya da ilköğretim mezunu olduğu görülmüştür. Herhangi bir işte çalışma durumuna göre değerlendirildiğinde cinayet işleyen grubun çalışma oranının daha yüksek olduğu (%75) görülmüştür. Gelir durumunda ise cinayet suçu işleyen grubun gelir düzeyi bakımından %67,5'inin orta ve yüksek olduğu, orta ve yüksek gelir düzeyi kategorileri yüzdelерinin kontrol grubundan daha yüksek olduğu görülmüştür. Hayatının büyük bölümünü geçirdiği yer açısından bakıldığında ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu, cinayet işleyen grubun ağırlıklı olarak hayatının büyük bölümünü büyükşehirde geçirdiği görülmüştür. Bu değişkenler sosyal statü açısından değerlendirildiğinde ilginç bir tablo ile karşılaşmaktadır. Zira elde edilen bulgulara göre cinayet işleyen grup eğitim değişkeni açısından düşük sosyal statüye işaret ederken iken diğer değişkenler açısından (gelir düzeyi, çalışma durumu, hayatının büyük bölümünü geçirdiği yerleşim birimi) yüksek sosyal statüye işaret etmektedir. Yüksek statüye işaret eden değişkenlerin çokluğu cinayet işleyen kadınların sosyal yetersizlikler sonucunda cinayet işlediği genel kanısı ile ters düşmektedir. Nitekim Agha (2009) 48 ülkeyi kapsadığı karşılaştırmalı araştırmasında kalkınma ve fırsat değişkenlerinin kadınlar tarafından cinayet suçu işlenmesi üzerindeki etkisinin olmadığını, bu açıdan kadınların erkeklere göre bir farklılık göstermediğini tespit etmiştir. Heitfield ve Simon'un (2002) kadın mahkûmların bazı özelliklerini incelendiği kültürlerarası çalışmalarında suça karışan kadınların eğitim düzeyinin genel olarak düşük bulunmuştur. Türkiye'de ise Çelik'in

(2008) hükümlü kadınlarla yaptığı çalışmasında ise katılımcıların %60'ı okuma yazma bilmemektedir. Bu noktada sosyal statü değişkenleri içinde eğitim önemi açıkça görülmektedir. Kadınların sosyal statülerinin yükselmesinin eğitime dayalı olarak gerçekleşmesi önemli bir husustur. Aksi takdirde sosyal yetersizlikler tam olarak ortadan kalkmamaktadır.

Katılımcıların ebeveyn özellikleri karşılaştırılmış ve anne-babanın özlük durumuna ilişkin gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Katılımcıların birlikte büyüdüğü ebeveyn ise gruplara arasında benzerlik göstermektedir. Kardeş durumuna ilişkin olarak da gruplar karşılaştırılmış ve kardeşin varlığı ve sayısı arasında gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. İlgili literatürde bu özelliklere ilişkin herhangi bir sonuca ulaşılamamıştır, ancak bu çalışmanın bulgusu ışığında ebeveynlerin öz ya da üvey olmasının, birlikte büyüdüğü ebeveynin anne ve/veya baba ya da geniş aileden herhangi birisinin olmasının, kardeş sahibi olmanın ve kardeş sayısının cinayet suçuna yönelmeyle ilişkili olmadığı söylenebilir.

Katılımcıların aile içi şiddetin varlığına ilişkin bulgular ise cinayet suçu işleyen grupta hem babanın anneye, hem de ebeveynlerin katılımcının kendisine uyguladığı şiddetin varlığına yöneliktir. Her iki değişken için gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Cinayet işleyen grup katılımcıları kontrol grubu katılımcılarına göre ebeveynlerinden daha fazla şiddete maruz kaldıklarını ve aynı zamanda babanın anneye uyguladığı şiddetin varlığını daha çok bildirmişlerdir. Bu bulgu şiddete eğilimli olarak büyümenin sonuçlarını ifade etmesi açısından çok önemlidir. Aile içi şiddete şahit olarak ve ebeveyn şiddetine maruz kalarak büyümenin sonuçları, şiddetin en uç boyutunda yer alan cinayet fiiline kadar uzanabilmektedir.

Katılımcıların evlilik bilgileri incelendiğinde kontrol grubunda olup evli olan katılımcıların tamamının ilk evliliğini sürdürdüğü, araştırma grubunda olup evli olan kadınlardan %18,6'sının ikinci, %1,7'sinin ise üçüncü evliliğini sürdürdüğü görülmüştür. İlk evlilik yaşına bakıldığında ise cinayet işleyen grubun ilk evlilik yaşı ortalaması 16,7+3,4 iken kontrol grubunda 20,8±4,6'dır. Araştırma grubunun ilk evlilik yaşı ortalaması evlilik için fiziksel ve ruhsal gelişiminin henüz sağlanmadığı, yasal olarak çocuk sayılan yaştadır. Bu durumun kişinin hazır olmadığı deneyimlere ve sorumluluklara maruz kalarak gelişimini olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Katılımcıların ilk eşleriyle yaş farkına bakıldığında ise özellikle 11 yaş ve üstü kategorisinde araştırma grubu katılımcılarının daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmüştür. Cinayet işleyen katılımcıların %50'den fazlası kendilerinden en az altı yaş büyük biri ile evlenmiştir. Shackelford'un (2001) yaptığı çalışmaya göre eşler arasında yaş farkının yüksek olması eş cinayeti olasılığını da arttırmaktadır. Aynı çalışmaya göre evli erkeklerin yaşı arttıkça eşleri tarafından öldürülme olasılığı azalmaktadır. Birlikte yaşayan çiftlerde ise erkekler en sık orta yaşlarda öldürülmektedir. İlk evliliğin gerçekleşme şekline göre değerlendirildiğinde araştırma grubundaki katılımcıların %51,7'si görücü usulü ile, %23,3'ünün aşk evliliği ve aile onayı ile, %20'sinin kaçarak, %5'inin ise kaçırılarak evlendiği bulgulanmıştır. Burada kaçarak evlenenlerin oranının yüksekliği ilgi çekicidir. Kaçarak evlenen kadınların sosyal koşullarının zorluğu ve aile desteğinin kesilmesi toplum yapısı itibariyle olağandır. Nitekim bu kadınların belirttiğine göre evlendikten sonra eşle yaşanan sıkıntılarda ailelerinden destek alamamışlardır. Bu da kadının bireysel özelliklerine bağlı olarak çözüm seçeneklerini azaltmaktadır. Kadınların cinayet işlemesi olgusunu bir çeşit "kendine yardım" olarak değerlendiren Peterson (1999) özellikle düşük sosyal statüsü olan kadınların alternatif çözüm

yollarına erişimleri sınırlı olduğundan cinayete başvurabildiğini belirterek aynı yöne işaret etmektedir. Kaçırılarak evlenen kadınların ise durumu daha da ilginçtir. Bu kadınlar hem kendilerinin istemediği hem de ailelerinin onaylamadığı kişiler tarafından kaçırılmakta ve geleneksel düzende kaçırıldıktan sonra kadının evden çıkışı kabul edilmekte ve evliliğine onay verilmektedir. Bu kadınların durumu saldırganıyla birlikte yaşamaya zorlanmayı ifade etmektedir.

Katılımcıların eşleri tarafından uğradıkları aile içi şiddet hem eşin katılımcıya karşı hem de eşin çocuklara karşı şiddeti olarak iki boyutta incelenmiştir. Her iki boyutta da gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Buna göre cinayet işleyen gruptaki kadınlar eşleri tarafından daha fazla şiddete maruz kalmaktadırlar ve eşler baba olarak da çocuklarına karşı daha fazla şiddet uygulamaktadırlar. Cinayet suçuna yönelme ile şiddet ve istismar arasındaki ilişkinin varlığı literatürde yoğun olarak çalışılmıştır ve bu değişkenler arasındaki anlamlı ilişki birçok araştırmacı tarafından bulgulanmıştır. ABD’de yapılan bir araştırmada cinayet suçu işleyen kadınların % 44’ü cinayetin tetikleyici nedeninin yakın partnerleri ile yaşadıkları fiziksel nitelikli bir çatışma olduğunu belirtmiştir. Bu durum kadınlar tarafından işlenen cinayetlerde kendini koruma motifinin önemli rol oynadığını göstermektedir (Jurik ve Winn, 1990: 236). Yukarıda belirttiğimiz üzere Adinkrah (2000) Fiji’de kadınların önceden tetiklenen ve hanehalkı cinayetleri işlediklerini tespit etmiş olup bu bulgu istismar olgusuyla örtüşmektedir. Bu konuda örnek verilebilecek birçok çalışma daha bulunmaktadır. Felson ve Messner (2006) eş cinayetlerini ele alarak yakın partnerler arasındaki ilişkinin etkisi ile cinsiyetler arasında şiddete eğilim açısından görülen farklılığın etkisinin birbirinden ayrıştırılması gerektiğini belirtmektedir. Sonuç olarak sabıka kayıtları üzerinden eşleri tarafından öldürülen erkeklerin, başka şekillerde öldürülen erkeklere göre daha

şiddete eğilimli olduğu saptanmaktadır. Bir başka deyişle eşlerine karşı şiddet uygulayan ve bunun sonucunda öldürülen erkekler genel olarak daha fazla şiddet kullanan erkeklerdir. Bu çalışmanın kadınların cinayet suçu işlemesi açısından doğrudan bir önem taşıdığını söylemek zordur. Zira araştırmacılar genel olarak şiddetin azaltılmasına yönelik politikaların şiddete eğilimli erkeklerin yakın partnerlere karşı şiddet eğilimlerini de etkileyeceği yönünde bir bulgu ya da yorumda bulunmamaktadır. İstismara karşı alınacak kurumsal önlemler söz konusu cinayetlerin azalması açısından işlevsel olacaktır. Nitekim literatür taramasının bulguları da bu yöne işaret etmektedir. Stark (1990) tarafından verilen bilgilere göre yakın partnerlere yönelik saldırgan davranışların ardından cinayet suçunun işlendiği birçok durumda söz konusu saldırgan davranışlar ilgililerin bilgisi dahilinde olmaktadır. Bir başka deyişle kurumsal önlemlerin yeteri kadar etkin olmaması cinayet suçunun ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. Browne ve Williams (1989) ABD’de 1976-79 ila 1980-84 dönemlerinde işlenen cinayetleri bu açıdan karşılaştırmaktadır. İkinci dönemde istismara uğrayan kadınlara yardıma yönelik kanuni ve ekstralegal olanaklar daha yaygındır. İki dönem karşılaştırıldığında kadınlar tarafından işlenen cinayetlerin azaldığı, erkekler tarafından işlenen cinayetlerde ise azalma görülmediği saptanmıştır. Güney Kore’de yapılan bir çalışmada (Kim ve Titterington, 2009) ise yakın partnerlerini öldürmeleri nedeniyle hapsedilen kadınlar ile yakın partnerleri tarafından istismar edilip kadın sığınma evlerine başvuran kadınlar karşılaştırılmıştır. Cinayet suçu işleyen kadınların – öldürdükleri yakın partner tarafından istismara uğramış olsun olmasın – diğerlerine göre daha az istismar geçmişine sahip olduğu, daha düşük eğitilmiş, daha az istihdam edilen ve geleneksel ataerkil normlara daha bağlı bir grup oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma kadın sığınma evlerinin tek başına yeterli olmadığını

göstermekte, nitekim istismara uğrayan kadınların mevcut kanuni ve ekstrelegal olanaklardan faydalanmaya yöneltilmesi gerektiğini öne sürmektedir. Ayrıca cinayet suçu işleyen kadınların sosyolojik nitelikleri açısından da ilgi çekicidir.

İstismara maruz kalan kadınların cinayet suçu işlediklerinde adalet sistemi tarafından daha hafif şekilde cezalandırılması mümkündür. İstismar belirli vakalarda hafifletici neden olarak kabul edilebilir. Auerhahn (2007) ABD'nin Philadelphia eyaletine ait istatistikleri inceleyerek bu düşüncüyü teyit edecek bir ampirik çalışma gerçekleştirmiştir. Buna göre yakın partner cinayeti işleyen erkekler yakın partner cinayeti işleyen kadınlara daha ağır şekilde cezalandırılmaktadır. Söz konusu erkekler ayrıca cinayet suçu işleyen diğer erkeklere göre de daha ağır muamele görmektedir. Yakın partner istismarının genelde erkekler tarafından gerçekleştirildiği dikkate alınırsa bu gözlem de adalet sisteminin istismarı özel bir durum olarak değerlendirme eğiliminde olduğu saptamasını desteklemektedir.

Katılımcıların hayatlarının herhangi bir döneminde intihar düşüncesinin olup olmadığı, düşüncenin varlığı durumunda intihar denemesi olup olmadığı araştırılmıştır. Elde edilen bulgular cinayet suçu işlemiş ve bu suçtan dolayı tutuklu bulunan kadınların hem suç fiili öncesinde hem de mahkûmiyet süresince intihar riskinin yüksek olduğu yönündedir. Araştırma grubunda bulunan kadınların %63,6'sı mahkûmiyet öncesinde, %24,2'si ise mahkûmiyet süresince en az bir kez intihar girişiminde bulunmuştur. Bu bulgular cinayet suçu işlemiş ve bu suçtan dolayı tutuklu bulunan kadınların intihara eğilimli yapıda olmasıyla açıklanabileceği gibi özellikle mahkûmiyet öncesi sosyal destek unsurlarının eksikliği sonucunda kişinin çaresizlik duyması ile de açıklanabilir. Mahkûmiyet deneyimi süresince gerçekleşen intihar olgularının sayıca yüksekliği literatürde sıkça geçen bir bulgudur.

Putkonen (2001) yaptığı çalışmada söz konusu kadınların normal popülasyona göre doğal olmayan yollarla hayatını kaybetme ihtimalinin ve özellikle de intihar riskinin yüksek olduğunu saptamıştır. İlgili literatürde cinayet suçu işleyen kadınlar örnekleminde intihar riskinin yüksekliğini ortaya koyan başka çalışmalar da mevcuttur (Lindqvist, ve diğerleri, 2007; Jokinen ve diğerleri, 2009).

İntihar girişimlerinde kullanılan yöntemler incelediğinde ise araştırma grubunun %69,2'sinin oral yolla kimyevi madde alımıyla, %18'inin ise kesici bir alet ile el bilek bölgesini keserek intihar girişiminde bulunduğu görülmüştür. Bu yöntemler intihar literatüründe kadınlar tarafından en sık kullanılan yöntemler olarak geçmektedir (Bille-Brahe, 2000; Conetto ve Sakinofsky, 1998).

Katılımcıların sigara kullanma durumu incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre cinayet işleyen grupta sigara içme davranışının daha yaygın olduğu istatistiksel olarak anlamlı bir farklılıkla görülmüştür. Alkol kullanımına yönelik analizler sonucunda ise gruplar arasında annenin alkol kullanma durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunamazken babanın alkol kullanma durumuna ilişkin anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Cinayet suçu işleyen kadınlarda babanın alkol kullanma durumuna ilişkin yüksek oran babanın anneye ve katılımcının uyguladığı şiddet gibi etkenlerle de ilişkilidir. Katılımcıların alkol kullanma durumlarına ilişkin olarak ise gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Madde kullanımı durumu için de aynı bulguya ulaşılmıştır. Oysa literatürde kadınlarda cinayet suçu işleme davranışının madde kullanma deneyiminden etkilendiği bulunmuştur (Langevin ve diğerleri, 1988; Yates, ve diğerleri, 1984). Bu çalışmada iki değişken arasında anlamlı ilişki bulunamamış olması örneklemin sınırlılığı ile açıklanmıştır.

Cinayet suçu işlemiş ve bu suçtan dolayı tutuklu bulunan kadınların daha önce herhangi bir suçtan dolayı sabıklarının olup olmadığı değerlendirilmiş ve bir olgunun “fuhuşa aracılık etme” suçundan sabıkasının olduğu görülmüştür. Araştırma grubundaki kadınların işledikleri cinayet suçunun büyük oranda ilk sabıka nedeni olduğu görülmüştür. Gruplar ailede herhangi bir suçtan dolayı sabıka almış bireyin olup olmadığına göre incelenmiştir. Kontrol grubu katılımcılarının tamamı ailelerinde herhangi bir suçtan dolayı sabıka almış birey bulunmadığını bildirirken cinayet suçu işleyen grup katılımcılarının %15’i ailelerinde herhangi bir suçtan dolayı sabıka almış bireyin bulunduğunu ve bu bireyin büyük oranda erkek kardeş ya da baba olduğunu bildirmişlerdir. Cinayet suçundan dolayı sabıka alan aile birey sayısı ise üçtür. Bu bulgular ışığında ailede herhangi bir suça karışmış birey bulunma durumunun kişinin suç davranışına yönelmesi ile ilişkisinin olabileceği düşünülmekle beraber araştırmanın örneklem sayısı böyle bir kanıya varmak için yeterli değildir.

Araştırma kapsamındaki cinayet olguları değerlendirildiğinde birden fazla failin ya da kurbanın olduğu olgulardan dolayı toplam 80 fail ve 77 kurban olduğu görülmüştür. Kurbanların %75’i erkek, %22,5’i kadındır. Kurbanların yaşı değerlendirildiğinde ise en küçük yaştan 0 (yenidoğan), en büyük yaştan 84, ortalama yaştan ise $34,5 \pm 17,8$ olduğu; belirlenen yaş kategorilerine göre değerlendirildiğinde ise kurbanların en çok 26-35 (%32,5), 36-45 (%16,9), 46-55 (%18,2) yaş aralıklarında olduğu görülmüştür. Söz konusu cinayet olgularında suçun kime karşı işlendiği incelendiğinde ise kadınların büyük oranda bu fiili partnerlerine (%28,9) (Partner ile eş, eski eş, sevgili ve eski sevgili kastedilmektedir) karşı işledikleri görülmüştür. Çocuğuna (Yenidoğan, çocuk ve üvey çocuk kastedilmektedir) karşı işlenen cinayetlerin oranı %12,6’dır. Partner ve çocuğu da kapsayacak şekilde

kurbanlar %54,9 oranla aile içindeki bireylerden oluşmaktadır. Cinayet olgularının yalnızca %10'u yabancıya karşı işlenmiştir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde kadınların cinayet suçunu genellikle orta yaş ve aile içinden ya da tanıdık erkeklere yönelik olarak gerçekleştirdikleri söylenebilir ki bu bulgu literatürle uyumludur. Yapılan çalışmaların sonucuna göre kadınlar tarafından işlenen cinayetlerde kurbanın yabancı olma durumu sınırlıdır, kurbanlar büyük oranda failin partnerleri olmak üzere tanıdıkları arasındadır. Söz konusu cinayetlerde kurbanlar büyük oranda ev içindeki bireylerdir. Kellerman ve Mercy'nin ABD'de yaptığı ve 15 yaş üstü kurbanların bulunduğu kadın faili cinayetleri incelediği çalışmada aile içi ve tanıdık olma oranı %60 olarak saptanmıştır. Bu bulgular farklı çalışmalarla da desteklenmektedir (Field ve Cherukuri, 2008; Mann, 1990; Hakkanen-Nyholm ve diğerleri, 2009; Riedel ve Best 1998). Çoklu cinayet işleyen, yani birden fazla insanı aynı anda öldüren kadın katillere ilişkin yapılan bir araştırmada da bu tür cinayetler işleyen kadınların genellikle kendi çocuklarını öldürdükleri saptanmıştır (Messing ve Heeren, 2004). Fiji gibi Batılı olmayan bir toplumda yapılan bir araştırma da kadınların önceden tetiklenen ve ev içi cinayetleri işlediklerini teyit etmektedir (Adinkrah, 2000). Türkiye'de ise Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından yapılan ve 2005-2008 yıllarına kayıtların incelendiği "Türkiye'de Ev İçi Cinayetler Araştırması"nda eşe yönelik cinayet ve cinayet girişimi olaylarının %52'sinin kadınlar tarafından gerçekleştiği yönündedir.

Cinayet fiili sırasındaki suç aleti kullanımı incelendiğinde olguların %75'inde bir suç aleti kullanıldığı bulgulanmıştır. Suç aleti kullanılmayan olgularda öldürme şekli %43,8 oranla elle boğmadır. Kullanılan aletin türüne bakıldığında ise alet kullanılan olguların %56,3'ünde kesici-delici alet kullanıldığı, %20,3'ünde ise ateşli silah kullanıldığı görülmüştür. Kullanılan kesici-delici alet tüm olgularda ev tipi

bıçaktır. Riedel ve Best'in (1998) ABD'nin California eyaletinde işlenen 2.500 cinayet vakasını incelediği çalışmalarında kadınlar tarafından işlenen cinayetlerin genellikle bıçak kullanarak gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

Cinayet işleyen kadınların suç fiili için herhangi biri ya da birilerinden yardım alıp almadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgu saldırganların %45'inin fiili kimseden yardım almadan, tek başlarına gerçekleştirdikleri yönündedir. Yardım alınan olgularda yardım alınan kişi olguların %27,3'ünde partnerdir (Partner ile eş ve sevgili kastedilmiştir). Araştırma grubu katılımcılarına cinayet fiilinin planlı olup olmadığı sorulmuş ve katılımcıların ifade ettiğine göre olgular büyük oranda plansız ve tasarlardan (%71,3) gerçekleşmiştir. Messing ve Heeren'in, (2004) yaptığı çalışmada elde edilen bir bulguya göre kadınlar erkeklere göre daha planlı hareket etmektedirler. Araştırma grubu katılımcılarına işledikleri suç fiilinden dolayı pişmanlık duyup duymadıkları sorulmuştur. Elde edilen bulguya göre olguların %77,5'i pişmanlık duyduğunu belirtmiştir. Hakkanen-Nyholm ve diğerlerinin (2009) belirttiğine göre de kadınlar suç fiilinin ardından daha fazla pişmanlık duymakta ve yardım arayışına girmektedirler.

Katılımcılara ailelerinde herhangi bir ruhsal ya da mental bozukluğu olan bir bireyin olup olmadığı sorulmuştur. Buna göre kontrol grubunda söz konusu nitelikte bir birey bulunmadığını belirtirken araştırma grubu katılımcılarının %5'i ailede ruhsal ya da mental bozukluğa sahip birey olduğunu bildirmişlerdir. Katılımcıların kendilerinin daha önce herhangi bir ruhsal bozukluk tanısı alıp almadıkları sorulmuştur. Buna göre kontrol grubu katılımcıları herhangi bir ruhsal hastalık geçmişi bildirmezken araştırma grubu katılımcılarının %6,3'ü daha önce ruhsal bozukluk tanısı aldığını belirtmiştir. Ruhsal bozukluk geçmişi literatürde cinayet

suçu işleme davranışı ile ilişkili bulunmuştur. Gottlieb ve arkadaşları (1987) Danimarka'da yaptıkları çalışmada psikiyatrik muayeneden geçen 263 cinayet sanığının dosyalarını incelemiş ve bu gruptaki kadınların %44'ünün daha önce bir psikiyatrik bozukluk tanısı aldığını saptamıştır. Eronen (1995) yaptığı çalışmada cinayet suçu işleyen kadınların şizofreni hastası ya da kişilik bozukluğu sahibi olma olasılığını normal popülasyondan 10 kat daha yüksek olduğunu saptamıştır. En çok görülen kişilik bozukluklar alkolün kötüye kullanımı veya alkol bağımlılığı ile antisosyal kişilik bozukluğudur. Putkonen ve diğerleri (2001) ise cinayet veya cinayete teşebbüs suçu işlemiş kadınlarla yaptığı çalışmada kişilik bozukluğu olan ve psikotik vakaların birbirinden ayrı alt gruplar oluşturduğunu tespit etmiştir. Psikotik vakalar çocuklara, kişilik bozukluğu olan vakalar yetişkinlere saldırma eğilimindedir. Bu bulgularla ilişkili olarak psikiyatrik ve psikolojik tedaviye ayrılacak kaynakların psikolojik bozukluklardan kaynaklanan cinayet suçları üzerinde azaltıcı bir etkisi olacağı söylenebilir. Nitekim Gottlieb ve arkadaşları (1987) psikotik hastalar, özellikle şizofrenler için mevcut bulunan yatak sayısının azalmasını bu tür hastalar tarafından işlenen cinayetlere katkısı olabileceğini öne sürmektedir.

Katılımcıların kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla uygulanan Büyük Beşli Envanteri'nin alt faktörlerinden alınan puan ortalamaları gruplar arasında karşılaştırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda grupların dışa dönüklük, sorumluluk alma, nevrozizm ve açıklık alt faktörlerinden alınan puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma gösterdiği, yumuşak başlılık alt faktöründe ise göstermediği bulunmuştur. Bu bulgulara göre araştırma grubu daha az dışadönük, daha çok sorumluluk alan, daha nevrozik ve daha gelişime daha az açık kişilik özellikleri göstermektedir. Bu beklenen bir bulgudur ve buna kişilik özellikleri ile cinayet suçu

işleme davranışı arasında ilişki vardır. Kalichman (2006) cinayet suçu işlemiş ve bu suçtan dolayı tutuklu bulunan kadınların kişilik özelliklerine ilişkin yaptığı çalışmada aile bireylerine yönelik olarak bu suçu işlemiş kadın ve erkeklere MMPI uygulamış ve kadınların erkeklere göre paranoya ve sosyal içedönme puanları daha yüksek bulmuştur. Türkiye’de ise Ögünç ve Şar (2007) tarafından yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulguya göre cinayet işlemiş grup kontrol grubuna göre MMPI’da daha fazla patolojik profil sergilemiştir. Envanterin paranoya, sizofreni, psikateni, psikopatik sapma ve depresyon alt testlerinde bir yığılma söz konusudur.

Katılımcıların stresle başetme yöntemlerini tespit etmek için kullanılan Başetme Yolları Ölçeği’nin alt faktörlerinde alınan puanlar gruplar arasında karşılaştırılmıştır. İstatistiksel analiz sonucunda ölçeğin yedi alt faktöründen kaçınma, kadercilik ve doğa üstü güçlere inanış faktörlerinde anlamlı farklılaşma bulunmuş; planlı problem çözme, sorumluluğu kabul etme, kendine saklama ve sosyal destek arama faktörlerinde bulunmamıştır. Buna göre cinayet suçu işleyen ve bu suçtan yargılanan kadınlar stresle baş ederken problem üzerine odaklamakta daha kaderci davranmakta ve doğaüstü güçlere daha fazla inanmaktadır. Başetme yollarının kullanımı cinayet suçu işleme davranışı ile ilişkilidir.

Katılımcıların duygulanım özelliklerini amacıyla kullanılan Pozitif ve Negatif Duygulanım Ölçeği’nin iki boyutundan alınan puan ortalamaları gruplar arasında karşılaştırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda pozitif duygulanım boyutunda gruplar arasında farklılaşma bulunmazken negatif duygulanım boyutunda farklılaşma bulunmuştur. Buna göre araştırma grubu katılımcıları daha negatif duygulanıma sahiptirler. Bu durum söz konusu kadınların cezaevi koşullarının olumsuz etkisi, özgürlüklerinin sınırlanması, yakınlarına ve özellikle de çocuklarına (Bu kanıya

katılımcıların görüşmeler sırasındaki sözel ifadeleri üzerinden varılmıştır) duydukları özlem, iletişim imkanlarını yetersiz bulmalarıyla açıklanmıştır.

Psikolojik özelliklere ilişkin ölçeklerden elde edilen bu bulgular genel olarak değerlendirildiğinde söz konusu kadınların ölçülen psikolojik nitelikler açısından farklılaşması hipotez doğrultusunda beklenen bir bulgudur ve çalışma sonucunda hipotez doğrulanmıştır.

Sonuç olarak çalışmanın giriş kısmında da belirtildiği gibi kadının suç karışması ve bu olgunun daha özelinde cinayet suçu işlemesi erkeklere oranla düşük olmakla birlikte azımsanmayacak düzeydedir. Hem Türkiye hem de dünyada meydana gelen olaylardaki artış dikkat çekici düzeydedir. Söz konusu olguların özellikleri, bu sürece etki eden etmenler ve bireysel özelliklere ilişkin nedenler bilimsel ilgi uyandırmaktadır. Bu çalışma da bu ilgi ile yola çıkılarak hazırlanmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular genel olarak literatürle uyumlu olup kadının cinayet işleme davranışının eğitim, çalışma durumu, hayatının büyük bölümünü geçirdiği yerleşim birimi gibi bireysel özelliklerle ilişkili olduğu; aile içi şiddet, alkol ve madde kullanımı ile psikolojik bozukluklardan etkilendiği yönündedir. Cinayet olgularının özelliklerine bakıldığında ise kadınlar tarafından işlenen cinayetlerin büyük oranda karşı cinsten tanıdık birine karşı işlendiği görülmüştür. Aile içi şiddete maruz kalan kadınlara sosyal destek imkanlarının sağlanmasının, toplumda ruhsal tedavi imkanlarının yaygınlaştırılmasının olumlu etkilerinin olacağı düşünülmektedir. Psikolojik özellikler açısından değerlendirildiğinde cinayet suçu işleyen ve bu suçtan yargılanan kadınların kişilik özellikleri, stresle başetme yolları ve duygulanımları arasında farklılık bulunmuş ve bu farklılıkların yönü belirlenmiştir. Bu bulguların rehabilitasyon programlarına katkı sağlayacağı ve bu

programlara yön verebileceği düşünölmektedir. Özellikle başetme yollarının daha etkin şekilde kullanımının, cezaevinde uygulanan eğitim ve rehabilitasyon programlarında yer almasının olumlu sonuçlar getireceği düşünölmektedir. Bu durumun hem cezaevi sürecini kolaylařtıracakđı hem de tahliye sonrasında topluma yeniden uyum sağlamada katkı sađlayacakđı düşünölmektedir.

KAYNAKLAR

- Adinkrah, M. (2000) "Female-perpetrated Spousal Homicides: The case of Fiji". *Journal of Criminal Justice* 28 (2): 151-161.
- Adinkrah, M. (2007) "Women Who Kill Their Husbands: Mariticides in Contemporary Ghana" *Aggressive Behavior* 33: 526-536.
- Agha, S. (2009) "Structural Correlates of Female Homicide: A Cross-national Analysis". *Journal of Criminal Justice* 37 (6): 576-585.
- Akcan, A., Bıkım, E., Akcan, Z.F.E., Samancı, Y.A. ve Balcıoğlu, İ. (2000) İstanbul'da Suç Zanlısı Kadınlarda Cezaevi Öncesi Alkol ve Madde Kullanım Sıklığı ve Özellikleri" *Bağımlılık Dergisi* 1(1):9-13
- Akgün, N. (1987) *Adli Psikiyatri* Taş Kitapçılık Yayıncılık: Ankara.
- Alpar, G.(2002) "Suçluların Kişilik Profili: Suç ve Suçlu" *Türk Psikoloji Bülteni Sayı: 26-27*.
- Archer, J. (1991) "Human Sociobiology: Basic Concepts and Limitations" *Journal Social Issues*. 47(3):11-26.
- Aslan, A. (2008) "Türkiye'de Suç Oranları Sürekliliğinin Analizi". *Munich Personal RePEc Archive* Paper No. 10610. (Erişim: 15.12.2009). <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/10610/>
- Aytaç, M., Aytaç, S. & Bayram N. (2007) "Suç Türlerini Etkileyen Faktörlerin İstatistiksel Analizi" 8. Türkiye Ekonometri ve İstatistik Kongresi 24-25 Mayıs 2007 İnönü Üniversitesi: Malatya.
- Bilge, Y. (2002) *Adli Bilimler Sözlüğü* Ankara: Palme Yayıncılık.
- Bille-Brahe, U. (2000) "The Epidemiology of Suicide Attempts in Europe" *Kriz Dergisi* 9(1): 19-32
- Bourget, D. ve Btadford, M. W. (1987) "Affective disorder and homicide: A case report of familial filicide theoretical and clinical consideration". *Canadian Journal of Psychiatry* 32: 222-225.
- Broidy, L. M. ve Cauffman, E. E. (2006) "Understanding the Female Offender". *National Criminal Justice Reference Service*. (Erişim: 15.12.2009) www.ncjrs.gov.
- Browne, A. ve Williams, K. R. (1989) "Exploring the Effect of Resource Availability and the Likelihood of Female-Perpetrated Homicides". *Law & Society Review* 23 (1): 75-94.
- Campbell, J. ve Runyan, C. W. (1998) "Femicide: Guest Editors' Introduction". *Homicide Studies* 2 (4): 347-352.

- Campbell, J. C., Glass, N., Sharps, P. W., Laughon, K. ve Bloom, T. (2007). "Intimate Partner Violence". *Trauma, Violence, & Abuse* 8 (3): 246-269.
- Canetto, S. S. ve Sakinofsky, I. (1998). "The Gender Paradox in Suicide" *Suicide And Life-Threatening Behavior* 28(1): 1-23.
- Cansunar, F.N., Asirdizer, M., Aycan, N., Balcioglu, İ. ve Batuk, G. (1997) "Kadının Suça Yönelimi: Karşılaştırmalı Bir Çalışma" *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* 55(3): 341-51.
- Casey, L. G. (2002) Cluster Analysis of Female-perpetrated Homicides: Beyond Filicide and the Battered Women's Syndrome. Yayınlanmamış Doktora Tezi. (Erişim: 16.12.2009) <http://app.cul.columbia.edu:8080/ac/handle/10022/AC:P:7109>
- Çekin, N., Hilal, A, Gülmen, M.K, Behnan A., Sarıca D., Savran B. ve Bilgin N. (2000) "Cinayet Olgularında Sanıklarca Sunulan Gerekçelerin İrdelenmesi" *Adli Tıp Bülteni* 5(3): 233-235.
- Deschenes, E. P. ve Owen, B. (2007) "Recidivism Among Female Prisoners: Secondary Analysis of the 1994 BJS Recidivism Data Set". National Criminal Justice Reference Service. (Erişim: 15.12.2009) www.ncjrs.gov.
- Doksat, K. (2003) "Mizaç, Karakter, Kimlik, Kişilik, Duygudurum ve Duygulanım Nedir?" Birinci Basamak için Psikiyatri Ders Notları (2) 2.
- Dugan, L., Nagin, D. S. ve Rosenfeld, R. (1999) "Explaining the Decline in Intimate Partner Homicide" *Homicide Studies* 3.(3): 187-214.
- Endler, S. N.ve Parker, D. A. J. (1990). "Multidimensional assessment of coping: Task, emotion, and avoidance strategies". *Journal of Personality and Social Psychology*, 58: 844-854.
- Eronen, M. (1995) "Mental Disorder and Homicidal Behavior in Female Subjects". *American Journal of Psychiatry* 152 (8): 1216-1218.
- Eronen, M., Tiihonen, J. ve Hakola, P. (1996) "Schizophrenia and Homicidal Behavior". *Schizophrenia Bulletin* 22 (1): 83-89.
- Evinc, S.G. (2004). Maternal Personality Characteristics, Affective State, and Psychopathology in Relation to Children's Attention Deficit and Hyperactivity Disorder As-Nd Comorbid Symptoms. Yayınlanmamış Yüksel Lisans Tezi, ODTÜ, Ankara.
- Felson, R. B. ve S. F. Messner. (2006) "Disentangling the Effects of Gender and Intimacy on Victim Precipitation in Homicide". *Criminology* 36 (2): 405-424.
- Field, C. ve Cherukuri, S. (2008). Female Perpetrated Homicide Cases: The Impact of Demographic Characteristics and Relationship to Victim on Sentencing ASC Annual Meeting, St. Louis Adam's Mark, St. Louis, Missouri'de sunulan tebliğ. (Erişim: 12.12.2009) http://www.allacademic.com/meta/p270622_index.html.

- Glass, N., Koziol-Mclain, J., Campbell, J. ve Block, C. R.. (2004) "Female-Perpetrated Femicide and Attempted Femicide: A Case Study". *Violence Against Women* 10 (6): 606-625.
- Gottlieb, P., Gabrielson, G. ve Kramp, P. (1987) "Psychotic homicide in Copenhagen from 1959 to 1983". *Acta Psychiatrica Scandinavica*. 76 (3): 285-292.
- Hakkanen-Nyholm, H., Putkonen, H., Lindberg, N., Holi, M., Rovamo, T. ve Weizmann-Henelius, G. (2009) "Gender Differences in Finnish Homicide Offence Characteristics". *Forensic Science International* 186 (1): 75-80.
- Hande, Ç. (2008) "A Sociological Analysis of Women Criminals in The Denizli Open Prison" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ.
- Haynie, D. L. & Armstrong, D. P. (2006) "Race and Gender- Disaggregated Homicide Offending Rates: Differences and Similarities by Victim-Offender Relations Across Cities". *Homicide Studies* 10 (1): 3-32.
- Heide, K. M. & Solomon. E. P. (2009) "Female Juvenile Murderers: Biological and Psychological Dynamics Leading to Homicide". *International Journal of Law and Psychiatry* 32 (4): 244-252.
- Heitfiel, H. & Simon, R. J. (2002) "Women in Prison: A Comparative Assessment". *Gender Issues* 20 (1): 53-75.
- Interagency Gender Working Group. (2008) "Select List of Resources, Articles, Books and Studies on Femicide." (Erişim: 08.12.2009) www.igwg.org/igwg_media/femicide/biblio.doc.
- İçli, T. (2007) *Kriminoloji*. Seçkin Yayınları: Ankara.
- İçli, T. (1990) *Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu*. Bizim Büro Basımevi: Ankara.
- İçli, T. (1988) "Sosyal Değişme Süreci İçinde Kadın Suçluluğu" *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 5 (2). 17-32.
- İçli, T. (1987). "Adam Öldürme Olayında Sosyo-ekonomik ve Kültürel Faktörlerin Önemi". *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2.
- John, O.P., Donahue, E.M. ve Kentle, R.L. (1991) *The Big Five Inventory-Versions 4a and 54*. Berkeley: University of California, Berkeley, Institute of Personality and Social Research.
- Jokinen, J. K., Forslund, A. L., Nordström, P., Liddqvist ve Nordström, P. (2009) "Suicide Risk After Homicide in Sweden". *Archives of Suicide Research* 13 (3): 297-301.
- Jurik, N. K. ve Winn, R. (1990) "Gender and Homicide: A Comparison of Men and Women Who Kill" *Violence and Victims* 5 (4): 227-242.

- Kalichman, S. C. (2006) "MMPI Profiles of Women and Men Convicted of Domestic Homicide" *Journal of Clinical Psychology* 44(6): 847 – 853.
- Kaplan, H. (1996) Kasten Adam Öldürme Suçu Faillerinin Kişilik Yapıları ve Sosyo Demografik Özellikleri. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. İ.Ü. Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Karadeniz, E. (1999) Üniversite Giriş Sınavına Hazırlanan Lise Son Sınıf Öğrencileri ve Velilerinin Kaygı Düzeyleri, Başatme Yolları ve Denetim Odağı Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. M. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaner, S. (1992) "Suçluluğu Açıklayan Kuramlar" *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 25(1): 473-496.
- Keeney, B. T. ve Heide, K. M. (1994) "Gender Differences in Serial Murderers: A Preliminary Analysis". *Journal of Interpersonal Violence* 9 (3): 383-398.
- Kellermann, A. ve Mercy, J. A. (1992) "Men, Women, and Murder: Gender-Specific Differences in Rates of Fatal Violence and Victimization". *The Journal of Trauma* 33 (1): 1-5.
- Kivivuori, J. ve Martti L. (2006) "The Social Composition of Homicide in Finland, 1960-2000". *Acta Sociologica* 49 (1): 67-82.
- Kruttschnitt, C., Gartner, R. Ve Hussemann, J. (2008) "Female Violent Offenders: Moral Panics Or More Serious Offenders?" *The Australian And New Zealand Journal Of Criminology* 41(1): 9–35.
- Landau, S. F. (1988) "Violent Crime and Its Relation to Subjective Social Stress Indicators: The Case of Israel". *Agressive Behavior* 14(5): 337-362.
- Langevin, R., Ben-Aron, M. H., Wright, P., Marchese, V. ve Handy, L. (1988). "The Sex Killer" *Annals of Sex Research* 1: 263-301.
- Lindqvist, P., Leifman, A. & Eriksson, A. (2007) "Mortality Among Homicide Offenders: A Retrospective Population-Based Long-Term Follow-up". *Criminal Behaviour and Mental Health* 17 (2): 107-112.
- Loper, A. B. ve D. G. Cornell. (1996) "Homicide by Juvenile Girls". *Journal of Child and Family Studies* 5 (3): 323-336.
- Mann, C. R. (1990) "Black Female Homicide in the United States". *Journal of Interpersonal Violence* 5 (2): 176-201.
- Messing, J.T. ve Heeren, J. W. (2004) "Another Side of Multiple Murder: Women Killers in the Domestic Context". *Homicide Studies* 8 (2): 123-158.
- Morris C. G. (2002) *Kişilik: Psikolojiyi Anlamak*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları: Ankara.

- Ogle, R. S. ve Jacobs, S. (2002). *Self-Defense and Battered Women Who Kill: A New Framework*. USA: Praeger Publishers.
- Ozan, G. (2003) "Cinayet ve Cinayet Suçluları" *Adli Bilimler Dergisi* 2(1), 27-33
- Öğünç, N. E. ve Şar, V. (2007) "Adam Öldürme Suçu İşlemiş Kadınların Suç Motivasyonları ve Kişilik Özellikleri" *Adli Psikiyatri Dergisi* 4(2):3-11.
- Peterson, E. S. L. (1999) "Murder as Self-Help: Women and Intimate Partner Homicide". *Homicide Studies* 3 (1): 30-46.
- Polat, O. (2007) *Klinik Adli Tıp Uygulamaları*. İstanbul: Seçkin Yayınları.
- Polat, O. (2004) *Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar*. İstanbul: Seçkin Yayınları.
- Putkonen, H. (2001) "Female Homicide Offenders Have Greatly Increased Mortality from Unnatural Deaths". *Forensic Science International* 119 (2): 221-224.
- Putkonen, H., Collander, J., Honkasalo, M., ve Lönnqvist, J. (1998) "Finnish Female Homicide Offenders 1982-92" *Journal of Forensic Psychiatry & Psychology* 9 (3): 672 – 684.
- Putkonen, H., Collander, J., Honkasalo, M. L. ve Lönnqvist, J. (2001) "Personality Disorders and Psychoses Form Two Distinct Subgroups of Homicide Among Female Offenders". *Journal of Forensic Psychiatry* 12 (2): 300-312.
- Putkonen, H., Komulainen, E.J., Virkkunen, M., Eronen, M. ve Lönnqvist, J. (2003) "Risk of Repeat Offending Among Violent Female Offenders with Psychotic and Personality Disorders". *American Journal of Psychiatry* 160: 947-951.
- Pretorius, H. G. ve Botha, S. A. (2006) "The Cycle Of Violence and Abuse in Women Who Kill an Intimate Male Partner: A Biographical Profile" *South African Journal of Psychology* 39(2): 242-252.
- Rafter, N. H. (2002) *Biological Theories of Crime: A Historical Overview* (Erişim tarihi: 17.02.2010)
<http://www.albany.edu/museum/wwwmuseum/criminal/curator/nicole.html>
- Riedel, M. & Best, J. (1998). "Patterns in Intimate Partner Homicide: California, 1987-1996". *Homicide Studies* 2 (3): 305-320.
- Rosenfeld, R (1997) "Changing Relationships between Men and Women: A Note on the Decline in Intimate Partner Homicide". *Homicide Studies* 1 (1): 72-83.
- Roth, D. L. & E. M. Coles. (1995) "Battered Woman Syndrome: a Conceptual Analysis of Its Status Vis-à-vis DSM IV Mental Disorders". *Medicine and Law* 14 (7-8): 641-658.

- Samra, J. (2002) Criminal Profiling.. (Erişim Tarihi: 10.12.2009)
http://www.psych.ubc.ca/~jsamra/November14_19.ppt.
- Shackelford, T. K. (2001) "Partner-Killing by Women in Cohabiting Relationships and Marital Relationships". *Homicide Studies* 5 (3): 253-266.
- Sondheimer, D. L. (2001) "Young female offenders: Increasingly Visible yet Poorly Understood". *Gender Issues* 19 (1): 79-90.
- Stark, E. (1990) "Rethinking Homicide: violence, Race, and the Politics of Gender". *International Journal of Health and Services*, 20 (1): 3-26.
- Swat, M. L & N. P., He. (2006). "Exploring the Difference Between Male and Female Intimate Partner Homicides: Revisiting the Concept of Situated Transactions". *Homicide Studies* 10 (4): 279-292.
- şahin N. H. & Durak A (1995) "Stresle Başaıkma Tarzları Ölçeği: Üniversite Öğrencileri İçin Uyarlanması". *Türk Psikoloji Dergisi* 10 (34): 56-73.
- şenol-Durak, E., Durak, M. & Elagoz, F. O. (yayın aşamasında). "Testing The Psychometric Properties of The Ways of Coping Questionnaire (WCQ) in Turkish University Students and Community Samples" *Clinical Psychology and Psychotherapy*. DOI: 10.1002/cpp.677.
- Totman, J. (1978) *Murderess – A Psychosocial Study of Criminal Homicide*. Palo Alto, California: R and E Research Associates, Inc. (Erişim: 12.12.2009)
<http://www.ncjrs.gov/App/Publications/abstract.aspx?ID=52668>.
- Tuğrul C (1994) "Alkoliklerin Çocuklarının Aile Ortamlarındaki Stres Kaynakları, Etkileri ve Stresle Başaıkma Yolları" *Türk Psikoloji Dergisi* 9(31):57-73.
- Türküm, A. S. (1999) *Stresle Basaıkma ve İyimserlik*. Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskisehir.
- Weisheit, R. A. (1984) "Female Homicide Offenders: Trends Over Time in an Institutionalized Population". *Justice Quarterly* 1 (4): 471-489.
- Wilbanks, W. (1983) "The Female Homicide Offender in Dade County, Florida" *Criminal Justice Review* 8 (2): 9-14.
- Yates, E., Barbaree, H. E. & Marshall, W. L. (1984). "Anger and Deviant Sexual Arousal" *Behavior Therapy* 15: 287-294.
- Anadolu Ajansı. "Aile İçi Cinayetler Mercak Altında" 21.11.2009 (Erişim Tarihi: 05.04.2010)
http://www.aa.com.tr/index.php?option=com_content&Itemid=187&id=9226&lang=en&task=view&fontstyle=f-larger

EKLER

EK 1- Kişisel Bilgi Formu (Araştırma Grubu İçin)

1. Yaşınız.....
2. Medeni durumunuz
 - a. Evli
 - b. Bekar
 - c. Boşanmış
 - d. Eşi vefat etmiş
3. Çocuk durumunuz
 - a. Çocuğum yok
 - b. Çocuğum var (sayısını belirtiniz).....
4. Eğitim durumunuz
 - a. Okuryazar değil
 - b. Okuryazar
 - c. İlkokul mezunu
 - d. İlköğretim mezunu
 - e. .Lise mezunu
 - f. Üniversite ve üstü
5. Mesleğiniz (açık olarak belirtiniz)
6. Gelir durumunuz
 - a. Düşük
 - b. Orta
 - c. Yüksek
7. Hayatınızın büyük kısmını geçirdiğiniz yerleşim birimi hangisidir?
 - a. Köy-kasaba
 - b. İlçe
 - c. Şehir

d. Büyükşehir

8. Sigara kullanıyor musunuz?

a. Hayır

b. Evet, cezaevine gelmeden önce başladım

c. Evet, cezaevine geldikten sonra başladım

d. Daha önce kullanıp bıraktım

9. Kullanıyorsanız günlük sigara tüketim miktarınız? (açık olarak belirtiniz)

.....

10. Tutukluluk öncesi alkol kullandınız mı?

a. Hayır

b. Evet

11. . Kullandıysanız tüketim sıklığınız? (açık olarak belirtiniz)

.....

12. Uyuşturucu/uyarıcı madde kullandınız mı?

a. Hayır

b. Evet

13. Daha önce sabikasınız var mıydı?

a. Hayır

b. Evet

14. Eğer varsa karıştığınız suç öyküsü ve suçun niteliği (açık olarak yazınız)

.....

15. Şimdiye kadar intihar girişiminiz oldu mu?

a. Denedim,

b. Düşündüm, denemedim

c. Düşünmedim

16. Denediyseniz ise kaç defa ve hangi yöntem olduğunu açık olarak yazınız

.....

Çocukluk Öyküsü ve Aileye İlişkin Bilgiler

17. Sizi büyüten anne-babanız öz mü?

a. Anne ve baba öz

b. Anne öz, baba üvey

c. Baba öz, anne üvey

18. Anne-baba ile büyüme durumunuz

- a. Anne ve baba ile birlikte büyümüş
- b. Anne-baba boşanmış, anne ile büyümüş
- c. Anne-baba boşanmış, baba ile büyümüş
- d. Anne-baba boşanmış, ile büyümüş
- e. Anne vefat etmiş, baba ile büyümüş
- f. Baba vefat etmiş, anne ile büyümüş

19. Kaç kardeşiniz var?.....

20. Kaçınıcı çocuksunuz

21. Anneniz alkol kullanıyor mu?

- a. Hayır
- b. Evet (sıklığını belirtiniz).....

22. Anneniz uyuşturucu/uyarıcı madde kullanıyor mu?

- a. Hayır
- b. Evet

23. Babanız alkol kullanıyor mu?

- a. Hayır
- b. Evet (sıklığını belirtiniz).....

24. Babanız uyuşturucu/uyarıcı madde kullanıyor mu?

- a. Hayır
- b. Evet

25. Ailede herhangi bir bireyde ruhsal ve/veya mental bozukluk var mı? Kimde olduğunu ve hastalığın adını açık olarak yazın)

.....

26. Babanız annenize şiddet uyguluyor mu/uyguluyor muydu?

- a. Hayır
- b. Evet

27. Babanız kardeşlerinize şiddet uyguluyor muydu?

- a. Hayır

b. Evet

28. Babanız size şiddet uyguluyor muydu?

a. Hayır

b. Evet

29. Ailede suç öyküsü/sabıkası olan birey var mı? (Kim olduğunu ve suç türünüz açık olarak yazınız)

.....

Evlilik Öyküsüne Dair Bilgiler

30. Şu anki evliliğiniz ilk evliliğiniz mi?

a. Evet

b. Hayır (kaçıncı olduğunu ve diğer evliliklerin nasıl bittiğini açık olarak yazınız)

.....
.....

31. Eşinizin yaşı

32. Eşiniz ile nasıl evlendiniz?

a. Görücü usulü ile

b. Aşk evliliği ve ailelerin onayı ile

c. Kaçarak

d. Kaçırılarak

33. Kaç yaşında evlendiniz?

34. Eşinizden şiddet görüyor muydunuz?

a. Hayır

b. Evet

35. Eşiniz çocuklarınıza şiddet uyguluyor muydu?

a. Hayır

b. Evet

Suç Öyküsüne İlişkin Bilgiler

36. Suçu kime karşı işlediniz? (kurbanla yakınlık durumunuz?) (Açık olarak belirtiniz)

.....

37. Kurbanın cinsiyeti

a. Kadın

b. Erkek

38. Kurbanın yaşı

39. Fiili gerçekleştirme şekli (Açık olarak belirtiniz)

.....

40. Fiil için ne tür bir araç kullandınız? (açık olarak belirtiniz)

.....

41. Fiil planlı mıydı?

a. Evet

b. Hayır

42. Fiil için birinden yardım aldınız mı?

a. Hayır

b. Evet (sayısını ve kim/kimler olduğunu açık olarak yazınız)

.....

43. Pişmanlık duyuyor musunuz?

.....

44. Hukuki durumunuz nedir?

a. Hükümlü

b. Hükümözlü

c. Tutuklu

EK 2- Kişisel Bilgi Formu (Kontrol Grubu İçin)

1. Yaşınız.....
2. Medeni durumunuz
 - a. Evli
 - b. Bekar
 - c. Boşanmış
 - d. Eşi vefat etmiş
3. Çocuk durumunuz
 - a. Çocuğu yok
 - b. Çocuğu var (sayısını belirtiniz).....
4. Eğitim durumunuz
 - a. Okuryazar değil
 - b. Okuryazar
 - c. İlkokul mezunu
 - d. İlköğretim mezunu
 - e. .Lise mezunu
 - f. Üniversite ve üstü
5. Mesleğiniz (açık olarak belirtiniz).....
6. Gelir durumunuz
 - a. Düşük
 - b. Orta
 - c. Yüksek
7. Hayatınızın büyük kısmını geçirdiğiniz yerleşim birimi hangisidir?
 - a. Köy-kasaba
 - b. İlçe
 - c. Şehir
 - d. Büyükşehir
8. Sigara kullanıyor musunuz?
 - a. Hayır
 - b. Evet
 - c. Daha önce kullanıp bıraktım
9. Kullanıyorsanız günlük sigara tüketim miktarınız? (açık olarak belirtiniz)
.....

10. Alkol kullanıyor musunuz?
- Hayır
 - Evet (Evet ise tüketim sıklığınızı belirtiniz)
.....
11. . Uyuşturucu/uyarıcı madde kullanıyor musunuz/kullandınız mı?
- Hayır
 - Evet
12. Şimdiye kadar intihar girişiminiz oldu mu?
- Denedim
 - Düşündüm, denemedim
 - Düşünmedim
13. Denediyseniz ise ne zaman, kaç defa ve hangi yöntem olduğunu açık olarak yazınız
-

Çocukluk Öyküsü ve Aileye İlişkin Bilgiler

14. Sizi büyüten anne-babanız öz mü?
- Anne ve baba öz
 - Anne öz, baba üvey
 - Baba öz, anne üvey
15. Anne-baba ile büyüme durumunuz?
- Anne ve baba ile birlikte büyümüş
 - Anne-baba boşanmış, anne ile büyümüş
 - Anne-baba boşanmış, baba ile büyümüş
 - Anne-baba boşanmış, ile büyümüş
 - Anne vefat etmiş, baba ile büyümüş
 - Baba vefat etmiş, anne ile büyümüş
16. Kaç kardeşiniz var?.....
17. Siz kaçınıcı çocuksunuz?
18. Anneniz alkol kullanıyor mu?
- Hayır
 - Evet (sıklığımı belirtiniz).....
19. Anneniz uyuşturucu/uyarıcı madde kullanıyor mu?
- Hayır
 - Evet

20. Babanız alkol kullanıyor mu?
a. Hayır
b. Evet (sıklığını belirtiniz).....
21. Babanız uyuşturucu/uyarıcı madde kullanıyor mu?
a. Hayır
b. Evet
22. Ailede herhangi bir bireyde ruhsal ve/veya mental bozukluk var mı? Kimde olduğunu ve hastalığın adını açık olarak yazınız)
.....
23. Babanız annenize şiddet uyguluyor mu/uyguluyor muydu?
a. Hayır
b. Evet
24. Babanız kardeşlerinize şiddet uyguluyor mu/uyguluyor muydu?
a. Hayır
b. Evet
25. Babanız size şiddet uyguluyor muydu?
a. Hayır
b. Evet
26. Ailede suç öyküsü/sabıkası olan birey var mı? (Kim olduğunu ve suç türünüz açık olarak yazınız)
.....

Evlilik Öyküsüne Dair Bilgiler

27. Şu anki evliliğiniz ilk evliliğiniz mi?
a. Evet
b. Hayır (kaçıncı olduğunu ve diğer evliliklerin nasıl bittiğini açık olarak yazınız)
.....
28. Eşinizin yaşı
29. Eşiniz ile nasıl evlendiniz?
a. Görücü usulü ile
b. Aşk evliliği ve ailelerin onayı ile
c. Kaçarak
d. Kaçırılarak
30. Kaç yaşında evlendiniz?
31. Eşinizden şiddet görüyor muydunuz/görüyor musunuz?

a. Hayır

b. Evet

32. Eşiniz çocuklarınıza şiddet uyguluyor muydu/uyguluyor mu?

a. Hayır

b. Evet

EK 3- Büyük Beşli Envanteri (BBE)

Aşağıda size uyan ya da uymayan pek çok kişilik özelliği bulunmaktadır. Lütfen her ifadenin yanına, o ifadeye ne kadar katıldığınızı belirten bir numara yazınız.

1	2	3	4	5
Kesinlikle Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Ne katılıyorum Ne katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum

Kendimi biri olarak görüyorum.

1. ___ Konuşkan
2. ___ Başkalarında hata bulmaya eğilimli
3. ___ Bir işi titiz yapan
4. ___ Depresyonda, hüznü
5. ___ Yeni fikirler üreten, orijinal
6. ___ Sosyal ilişkilerinde yakınlaşmaktan kaçınan
7. ___ Yardımsever ve diğerlerine karşı bencil olmayan
8. ___ Bazen dikkatsiz olabilen
9. ___ Rahat ve stresle başa çıkabilen
10. ___ Birçok farklı konuya meraklı
11. ___ Enerji dolu
12. ___ Başkalarıyla kavga başlatan (kavgacı)
13. ___ Güvenilir bir çalışan
14. ___ Gergin olabilen
15. ___ Zeki, derin düşünen
16. ___ Çevresine coşku yayan
17. ___ Bağışlayıcı, affedici bir yapıya sahip
18. ___ Dağınık olmaya eğilimli
19. ___ Endişeli
23. ___ Tembelliğe eğilimli
24. ___ Duygusal olarak çabuk değişmeyen, kolay üzülmeyen
25. ___ Yaratıcı
26. ___ Kendini kabul ettiren, güçlü bir kişiliğe sahip
27. ___ Soğuk ve mesafeli olabilen
28. ___ Başladığı işi azimle, bitirene kadar sürdüren
29. ___ Birden bire canı sıkılabilen
30. ___ Sanatsal ve estetik deneyimlere değer veren
31. ___ Bazen utangaç ve duygularını pek dışa vurmayan
32. ___ Hemen herkese karşı düşünceli ve nazik
33. ___ İşleri etkili bir biçimde yapan
34. ___ Gergin durumlarda sakin kalabilen
35. ___ Rutin işleri tercih eden
36. ___ Cana yakın, sosyal
37. ___ Başkalarına karşı bazen kaba
38. ___ Planlar yapan ve onlara uyan
39. ___ Kolayca gerginleşen
40. ___ Fikir yürüten ve fikirlerini açıklamayı seven
41. ___ Az sayıda sanatsal ilgisi olan

20. ____ Canlı bir hayal gücü olan
21. ____ Kolaylıkla sessizleşebilen
22. ____ Genellikle güvenilir
42. ____ Başkalarıyla işbirliği yapmayı seven
43. ____ Dikkati kolay dağılabilen (Kolayca dikkati dağılabilen)
44. ____ Sanat, müzik ve edebiyatta bilgili

EK 4 BAŞETME YOLLARI ÖLÇEĞİ (Ways Of Coping Questionnaire- WCQ)

Aşağıda, **STRESLİ DURUMLAR KARŞISINDA** kişilerin davranış, düşünce ve tutumlarını belirten bazı cümleler verilmiştir. Lütfen, her cümleyi dikkatle okuyunuz. Yaşamınızda karşılaştığınız sorunlarla başa çıkmak için, bu cümlelerde anlatılanları ne sıklıkla kullandığınızı size uygun gelen rakamı daire içine alınız. Hiçbir cümleyi cevapsız bırakmamaya çalışınız. Her cümle ile ilgili yalnız bir cevap kategorisini işaretleyiniz.

1	2	3	4	5
Hiçbir zaman kullanmıyorum	Çok nadir kullanıyorum	Bazen kullanıyorum	Çoğu zaman kullanıyorum	Her zaman kullanıyorum

1. Bir sıkıntımdan kaçmak için değişik işlerle uğraşırım.	1	2	3	4	5
2. Çevremdeki insanlardan problemi çözmede bana yardımcı olmalarını beklerim.	1	2	3	4	5
3. Olayın değerlendirmesini yaparak en iyi kararı vermeye çalışırım.	1	2	3	4	5
4. “Allah’ın takdiri buymuş” diye kendi kendimi teselli ederim.	1	2	3	4	5
5. Sıkıntımından kaçmak için değişik işlerle uğraşırım.	1	2	3	4	5
6. Bu dertten kurtulayım diye fakir fukaraya sadaka veririm.	1	2	3	4	5
7. Problemin ciddiyetini anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
8. Sıkıntımından uzaklaşmak için yürüyüşe çıkarım ya da egzersiz yaparım.	1	2	3	4	5
9. “Hep benim yüzümden oldu” diye kendimi suçlarım.	1	2	3	4	5
10. “Her işte bir hayır vardır” diye düşünürüm.	1	2	3	4	5
11. İçinde bulunduğum kötü durumu kimsenin bilmesini istemem.	1	2	3	4	5
12. Ne yapacağıma karar vermeden önce arkadaşlarımdan fikrini alırım.	1	2	3	4	5
13. “Bu benim suçum” diye kendimi eleştiririm.	1	2	3	4	5
14. Olanlardan kimseye söz etmemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
15. Sıkıntımından uzaklaşmak için değişik yerlere (alışverişe, kahvehaneye vb.) giderim.	1	2	3	4	5
16. Neler olabileceğini düşünüp ona göre davranmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
17. Öneri almak için ailemdeki bireylerle konuşurum.	1	2	3	4	5
18. Problemin çözümü için adak adarım.	1	2	3	4	5
19. Sıkıntımından kaçmak için olayı yavaşlatmaya ve böylece kararı ertelemeye çalışırım.	1	2	3	4	5
20. Alın yazısına ve bunun değişmeyeceğine inanırım.	1	2	3	4	5

21. Problemi adım adım çözmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
22. Problemin çözümü için hocaya okunurum.	1	2	3	4	5
23. Dua ederek Allah'tan yardım dilerim.	1	2	3	4	5
24. Sıkıntımdan kaçınmak için her zamankinden daha fazla yerim ya da içerim.	1	2	3	4	5
25. Ne yapılacağını planlayıp ona göre davranırım.	1	2	3	4	5
26. Sorunun benden kaynaklandığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
27. Sorunun gerçek nedenini anlayabilmek için başkalarına danışırım.	1	2	3	4	5
28. Nazarlık takarak, muska taşıyarak benzer olayların olmaması için çalışırım.	1	2	3	4	5
29. Duygularımı kimseyle paylaşmam, kendime saklarım.	1	2	3	4	5
30. Ne olup bittiğini anlayabilmek için sorunu enine boyuna düşünürüm.	1	2	3	4	5
31. Sorunun nedenleri hakkında kendime karşı hoşgörülü olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5

EK 5 POZİTİF VE NEGATİF DUYGULANIM ÖLÇEĞİ (Positive and Negative Affect Scale-PANAS)

Bu anket, farklı duyguları tanımlayan bir takım sözcükler içermektedir. SON İKİ HAFTA NASIL HİSSETTİĞİNİZİ düşününüz ve sizin için uygun durumu ilgili rakamı daire içine alarak işaretleyiniz.

0	1	2	3	4
ÇOK AZ VEYA HIÇ	BİRAZ	ORTALAMA	OLDUKÇA	ÇOK FAZLA

1. İlgili	0	1	2	3	4
2. Sıkıntılı	0	1	2	3	4
3. Heyecanlı	0	1	2	3	4
4. Mutsuz	0	1	2	3	4
5. Güçlü	0	1	2	3	4
6. Suçlu	0	1	2	3	4
7. Ürkmüş	0	1	2	3	4
8. Düşmanca	0	1	2	3	4
9. Hevesli	0	1	2	3	4
10. Gururlu	0	1	2	3	4
11. Asabi	0	1	2	3	4
12. Uyanık	0	1	2	3	4
13. Utanmış	0	1	2	3	4
14. İlhamlı (yaratıcı düşüncelerle dolu)	0	1	2	3	4
15. Sınırlı	0	1	2	3	4
16. Kararlı	0	1	2	3	4
17. Dikkatli	0	1	2	3	4
18. Tedirgin	0	1	2	3	4
19. Aktif	0	1	2	3	4
20. Korkmuş	0	1	2	3	4

ÖZGEÇMİŞ

Evin GÜLDOĞAN

Doğum Yeri ve Tarihi: Mardin / 21.09.1981

Medeni Durumu: Evli

Adres: Cumhuriyet cad. No:42/13 Küçükyalı/İstanbul

Telefon: (537) 335 31 16

E-posta: evinguldogan@gmail.com

Eğitim

2008-Devam Ediyor	Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Adli Psikoloji Yüksek Lisans Programı	İstanbul
2002-2006	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü	İzmir
2001-2002	Ege Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu	İzmir
1995-1999	İzmir Kız Lisesi Türkçe-Matematik Bölümü	İzmir

Profesyonel İş Tecrübesi

04.2010-Devam Ediyor	Maltepe 2 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	İstanbul
08.2007-03.2010	Darıüşsafaka Cemiyeti Maltepe Rezidans Huzurevi	İstanbul
07.2006-07.2010	Buca Yaşam Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	İzmir
10.2005-06.2006	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psiko-Teknik Değerlendirme Merkezi	İzmir
2003-2004	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü Araştırma Projeleri	İzmir

Staj Tecrübesi

09.2005	İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Servisi	İzmir
08.2005	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psiko-Teknik Değerlendirme Merkezi	İzmir
07.2005	Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı (IPEC)	İzmir
07.2004	TARİŞ Genel Müdürlüğü Halkla ve Basınla İlişkiler Müdürlüğü	İzmir

Eğitim ve Sertifikalar

2009	Anksiyete ve Duygudurum Bozukluklarında Tanı Koyma Becerileri (Dr. Başak Demiriz)
2008	Satış ve Müşteri Memnuniyeti (Solution Consutancy & Training Internatiol)
2007	Klinik Gözlem ve Görüşme Teknikleri (Türk Psikologlar Derneği İzmir Şubesi)
2007	Transaksiyonel Analiz (Artı Psikolojik Danışmanlık, Araştırma, Eğitim ve Psikoterapi Merkezi)
2005	Yaratıcı Drama (İzmir Çiğli Halk Eğitim Merkezi)

2005 Deneysel Psikoloji Yaz Çalıştayı (Muğla Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü)

Faaliyetler

2004 Toplum Gönüllüleri Vakfı
*Sakarya TOG Atak (Haziran 2004),
Ağrı/Doğu Beyazıt Eğitim Projesi, Eğitimci (Ağustos 2004)*

2003-2006 Sokak Çocuklarını Koruma (Çocuklar Geleceğimizdir) Derneği (Gönüllü eğitimci)

2004 SHÇEK Bornova Erkek Yetiştirme Yurdu (Gönüllü eğitimci)

2002 Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (Balçova I Eğitim Birimi gönüllüsü)

Toplantılar

2010 2. Risk Altında ve Korunması Gereken Çocuklar Uluslararası Sempozyumu (Ankara)

2010 16. Ulusal Psikoloji Kongresi (Mersin)

2009 4. Akdeniz Adli Bilimler Kongresi (Antalya)

2009 3. Ulusal Lisansüstü Psikoloji Öğrencileri Kongresi (İstanbul)

2009 1. Risk Altında ve Korunması Gereken Çocuklar Uluslararası Sempozyumu (Ankara)

2006 10. Ulusal Psikoloji Öğrencileri Kongresi (İzmir)

2004 9. Ulusal Psikoloji Öğrencileri Kongresi (Bursa)

2004 30. Grup Psikoterapileri Kongresi (İzmir)

2004 İstanbul Psikanaliz Derneği 1. Çocuk Psikanalizi Günleri (İstanbul)

2003 8. Ulusal Psikoloji Öğrencileri Kongresi (Ankara)

Yeterlilikler

Yabancı Dil İngilizce (İyi)

Bilgisayar Uygulamaları MS Windows, MS Office, SPSS, muhtelif internet uygulamaları (İleri)

Bildiriler ve Yayınlar

Güldoğan E., Karapirli, M. ve Uysal, C. (2010) “Akranlar Arası Çatışma” 2. Risk Altında ve Korunması Gereken Çocuklar Uluslararası Sempozyumu - Sözel bildiri - 24-26 Nisan 2010, Ankara.

Güldoğan E. (2010) “Kadınları Cinayet Suçu İşlemeye Yönelten Psikolojik Özellikler” 16. Ulusal Psikoloji Kongresi - Sözel bildiri - 14-17 Nisan 2010, Mersin.

Polat, O., Güldoğan, E., Karapirli, M. ve Yılmaz A. (2010) “2006-2009 Yılları Arasında İstanbul Emniyeti Çocuk Polisine Yansıyan Fiili Livata Olguları ve Özellikleri” *Türk Pediatri Arşivi Dergisi* (Yayın aşamasında)

Polat, O. ve Güldoğan, E. (2010) “Çocuk Askerler: Psikolojik, Sosyal ve Fiziksel Sorunlar” *Uluslararası Terörizm ve Sınırşan Suçlar Dergisi* (Yayın aşamasında)

Güldoğan, E., Karapirli, M., Yılmaz, A. ve Polat O. (2009) “Anal Penetration Cases That were Reflected to Istanbul Police Department Bureau of Children Between

2006 and 2009 and Their Characteristics” 4. Akdeniz adli Bilimler Kongresi - Poster Bildiri - 14-18 Ekim 2009, Antalya.

Güldoğan, E. (2009)“Çocuk Askerler” 3. Ulusal Lisansüstü Psikoloji Öğrencileri Kongresi - Poster Bildiri - 24-28 Haziran 2009, İstanbul.

Yılmaz, A. ve Güldoğan E. (2009) “İstanbul İlinde 2005-2008 Yılları Arasında İşlenen ve Çocukların Karıştığı Suç Olaylarının Türleri İle Bu Olaylara Karışan Çocukların Özellikleri” 1. Risk Altında ve Korunması Gereken Çocuklar Uluslararası Sempozyumu - Poster Bildiri -27-29 Mart 2009, Ankara.